Vilniaus universitetas

Filosofijos fakultetas

Psichologijos institutas

Neli Šaronovaitė

Psichologijos studijų programa

Bakalauro darbas

Jaunų suaugusiųjų pasitenkinimo romantiniais santykiais, santykių trukmės ir asmenybės bruožų sąsajos

Darbo vadovas: Doc. Dr. Vilmantė Pakalniškienė

Vilnius 2022

TURINYS

SANTRAUKA 2
SUMMARY 3
SVARBIAUSIOS SĄVOKOS 4
PRATARMĖ 5
1. ĮVADAS 7
1.1. Romantiniai santykiai ir pasitenkinimas 7
1.2. Pasitenkinimas romantiniais santykiais ir lemiantys veiksniai 8
1.3. Asmenybės bruožai ir pasitenkinimas romantiniais santykiais 11
1.4. Santykių trukmė ir pasitenkinimas romantiniais santykiais 15
2. TYRIMO METODIKA 18
2.1. Tyrimo dalyviai 18
2.2. Tyrimo instrumentai 19
2.3. Tyrimo eiga 22
2.4. Duomenų analizės metodai 22
3. REZULTATAI 24
4. REZULTATŲ APTARIMAS 33
IŠVADOS 39
LITERATŪRA 40
PRIEDAI 46

SANTRAUKA

Neli Šaronovaitė. ,,Jaunų suaugusiųjų pasitenkinimo romantiniais santykiais, santykių trukmės ir asmenybės bruožų sąsajos“. Vilnius, Vilniaus Universitetas, 2022, 57 p.

Romantiniai santykiai su partneriu yra svarbi kiekvieno jauno suaugusiojo socialinių poreikių tenkinimo sritis. Analizuojant romantinius santykius pasitenkinimas jais yra bene dažniausias romantinių santykių tyrimo konstruktas. Analizuojant asmenų skirtumus ir panašumus pasitenkinime romantiniais santykiais svarbu atsižvelgti į penkis svarbiausius asmenybės bruožus, santykių trukmę ir kai kurias asmenines bei santykių charakteristikas. Nemažai ankstesnių tyrimų šia tema nustatė, kad kai kurie asmenybės bruožai bei santykių trukmė turi ryškią sąsają su asmens pasitenkinimu romantiniais santykiais. Šiame tyrime dalyvavo 168 jauni suaugusieji, kurių amžius nuo 18 iki 30 metų, iš kurių 101 buvo moterys, 66 vyrai ir 1 nebinarinės lyties asmuo. Tyrime dalyvavo tiek santykius palaikantys, tiek jų patirtimi besidalinantys išsiskyrę asmenys. Pasitenkinimui romantiniais santykiai išmatuoti buvo pasirinkta Santykių įvertinimo skalė (RAS), o asmenybės bruožams – Penketo svarbiausių bruožų klausimynas (BFI). Tyrime nustatyta, kad aukštesnis pasitenkinimas romantiniais santykiais buvo susijęs su atvirumo patyrimui bruožu bei ilgesne santykių trukme. Iš papildomų tiriamųjų charakteristikų, aukštesnis pasitenkinimas romantiniais santykiais buvo susijęs su finansų dalijimusi poroje, gyvenimu kartu su partneriu ir dabartinių santykių analizavimu.

Raktiniai žodžiai:

Romantiniai santykiai, pasitenkinimas romantiniais santykiais, santykių trukmė, asmenybės bruožai.

SUMMARY

Neli Šaronovaitė. “Young adults satisfaction with romantic relationships, relationship duration and personality traits”. Vilnius, Vilnius University, 2022, 57 p.

For every young adult romantic relationship is important area of socialization needs satisfaction. In the romantic relationship studies, satisfaction is probably the most common construct. When analysing individual differences and similarities in romantic relationship satisfaction, it is important to consider five personality traits, the duration of the relationship and some personal and relationship characteristics. Several previous studies on the subject have found that some personality traits and relationship duration have a strong association with a person’s satisfaction with a romantic relationship. Current study included 168 young adults aged 18 to 30 years, of whom 101 were female, 66 were male, and 1 was non-binary. Study also included those who maintain relationship when the study was conducted and those who have romantic relationship experience. The Relationship Assessment Scale (RAS) was chosen to measure romantic relationship satisfaction, and The Big Five Inventory (BFI) was used for measuring personality traits. The study found link between greater romantic relationship satisfaction and the trait of openness for experience, and longer relationship duration. Of the additional characteristics living with a partner, sharing finances, and analysing current relationship was related with greater romantic relationship satisfaction level.

Keywords:

Romantic relationship, romantic relationship satisfaction, relationship duration, personality traits.

SVARBIAUSIOS SĄVOKOS

Romantiniai santykiai – abipusiai pripažįstami nuolatiniai savanoriški santykiai, kuriems būdingas savitas intensyvumas, kuris dažniausiai apibūdinamas meilės ar seksualinės traukos išraiškomis (Collins et al., 2006).

Pasitenkinimas romantiniais santykiais – pasitenkinimas romantiniais santykiais reiškia bendrą savo turimų ar turėtų romantinių santykių vertinimą (Hendrick, 1988).

Santykių trukmė – laikas, kurį du asmenys yra įpareigojančiuose romantiniuose santykiuose.

Asmenybės bruožai – asmeninės charakteristikos, kurios užtikrina suderintą emocinių išgyvenimų, mąstymo ir elgesio pasireiškimą, kaip ir daugiau ar mažiau efektyvią adaptaciją prie aplinkos (Gintautas Valickas, Vilniaus Universitetas, Vilnius, 2020, asmeninis apibrėžimas).

PRATARMĖ

Atsižvelgus į mūsų visuomenės normas, taisykles ir gyvenimo tempą, susidaro įspūdis, kad žmogus yra sociali būtybė, kuriai reikia bendravimo su aplinkiniais. Analizuojant asmenį ir jo poreikius, socializacija ir santykiai su kitais bei meilės ir priklausomybės jausmai, pagal Maslow poreikių piramidę asmeniui yra neginčytinai svarbūs. Socialiniai santykiai pripažįstami kaip vieni iš pagrindinių ir būtinųjų bei šių poreikių patenkinimas turi didelę reikšmę asmens gerovei ir pasitenkinimui gyvenimu. Žmonėms socializuojantis susikuria patys įvairiausi ryšiai, pradedant nuo draugystės, darbinių santykių, šeiminių ir romantinių. Pagal Collins ir kolegas (2006), pastarieji apibūdinami kaip abiejų partnerių pripažįstami nuolatiniai savanoriški santykiai, kuriems būdingas savitas intensyvumas, kuris dažniausiai apibūdinamas meilės ar seksualinės traukos išraiškomis. Gana įprasta, kad asmenys neturintys romantinio partnerio aktyviai jo ieško, jį radus aktyviai kuria ir puoselėja romantinius santykius, lygina savo ir kitų porų santykius, stebi kiek turimi jų santykiai prisideda prie bendros asmeninės gerovės, kaip išpildo priminius lūkesčius apie santykius bei ar teikia pasitenkinimo jausmą.

Remiantis pasitenkinimo romantiniais santykiais svarba, žiniasklaida ir šiuolaikinė kultūra susidaro įspūdį, kad ne visuose santykiuose yra jaučiamas pasitenkinimas ir ne visi jie klostosi patenkinančiai abiejų partnerių lūkesčius. Nenusisekusius romantinius santykius patvirtina ir oficialiosios statistikos portale paskelbti 2020 metų duomenys, kurie pateikia, kad 2019 m. ištuokas Lietuvoje įregistravo 8,7 tūkst. porų, lyginant su 2018 m., 2019 m. išsituokė 43 (0,5 proc.) poromis daugiau. Taigi skyrybų skaičius nemažėja, vadinasi partneriams spręsti savo santykių problemas ir nepasitenkinimo santykiais jausmą nėra taip lengva. Žinoma, savo artimoje aplinkoje galime pastebėti, kad skirtingi žmonės romantinių santykių problemas sprendžia labai individualiai, todėl skyrybos ne visada yra išeitis. Pavyzdžiui, vieni asmenys yra linkę iš paskutiniųjų laikytis savo turimų santykių, nepaisant to, kad pasitenkinimo jais nejaučia, toks ryšys asmeniui labai dažnai būna žalingas. Kiti žmonės tik ištikus menkai santykių arba asmeninei krizei nusprendžia, kad santykiai jų nebetenkina ir puola ieškoti tokių santykių, kurie greitai išpildytų ar atitiktų jų lūkesčius. Nepasitenkinimas santykiais ir jų baigtis gali stipriai paveikti savivertę, sukelti nusivylimą pačiu savimi, savo gebėjimais kurti romantinius santykius bei mažinti pasitikėjimą potencialiais romantiniais partneriais. Dėl skirtingos asmenų reakcijos į nepasitenkinimą romantiniais santykiais susidaro įspūdis, kad tam tikrus asmens santykių scenarijus, jo jausmus partnerio ir santykių atžvilgiu veikia tam tikri pasikartojantys veiksniai. Todėl peršasi prielaida, kad pasitenkinimo romantiniais santykiais lygį ir reakcijas į susijusius su pasitenkinimu romantinių santykių įvykius gali lemti individualūs asmenybiniai konstruktai, pavyzdžiui, asmenybės bruožai.

Kaip dėstoma mokslinėje literatūroje, individualaus žmogaus elgesį ir pasirinkimus, psichologinę gerovę, bendravimo stilių ir romantinio partnerio pasirinkimą bei savo romantinių santykių vertinimą gali paveikti asmenybės bruožai (Dyrenforth et al., 2010; Malouff et al., 2010) bei kitos asmeninės charakteristikos. Tyrimai, tiriantys asmenybės bruožus ir pasitenkinimą romantiniais santykiais pateikia, kad egzistuoja reikšmingas ryšys tarp kai kurių asmenybės bruožų ir pasitenkinimo romantiniais santykiais (Dyrenforth et al., 2010; Malouff et al., 2010). Taigi, romantiniai santykiai šiuolaikinėje visuomenėje yra tikrai aktualūs ir reikšmingi savivertei, gyvenimo kokybei bei vienišumo jausmo kontrolei. Taip pat svarbu atsižvelgti, kad šiuolaikinė visuomenė stipriai skiriasi nuo kai kurių ankstesnių tyrimų imčių, nes jaunų suaugusiųjų gyvenimo tempas yra daug spartesnis, jie apdoroja daug daugiau socialinės informacijos, kuri dėl taip sparčiai modernėjančios medijos yra pasiekiama daug lengviau. Be abejo, vienas iš aktualių veiksnių, veikiančių asmens pasirinkimus romantinėje gyvenimo srityje yra asmenybės bruožai. Suprasti asmenybės bruožų ir pasitenkinimo romantiniais santykiais sąveiką labai svarbu dėl jaunų suaugusiųjų asmeninės, socialinės ir psichologinės gerovės. Iš to kyla klausimas, kokios asmeninės savybės susijusios su šiuolaikinių jaunų suaugusiųjų savo romantinių santykių vertinimu?

1. ĮVADAS

1.1.Romantiniai santykiai ir pasitenkinimas

Žmonėms būdingas esminis poreikis priklausyti. Pasak Sullivan, socialiniai santykiai tenkina vieną iš esminių psichologinių poreikių įveikti vienatvę – idėja panaši į pastarąją, kad žmonės turi išsivysčiusį poreikį priklausyti nuo kitų žmonių (Baumeister & Leary, 1995). Šis poreikis, manoma, kad išsivystė, nes palengvina dauginimąsi ir išgyvenimą. Kasdienėje aplinkoje matome, kad asmenys yra motyvuoti palaikyti įvairaus tipo artimus santykius visą gyvenimą, pavyzdžiui, santykius su draugais, giminėmis ir palikuoniais. Fletcher ir kolegos (2015) savo tyrimu nustatė, kad daugeliui žmonių Vakarų šalyse susirasti partnerį, kurį galėtų mylėti ir būtų jo mylimi yra pagrindinė siekiamybė, o Berscheid (1999) pateikė, kad kokybiški ir pasitenkinimą teikiantys santykiai yra daugumos tikslas. Taigi, daug laiko ir energijos eikvojama ieškant romantinio partnerio (Finkel et al., 2012), o kai užmezgami romantiniai pasitenkinimą atnešantys santykiai, atrodo, kad jie prisideda prie geresnės fizinės ir psichinės sveikatos (Robles et al., 2014). Dėl tokių priežasčių suprasti romantinius santykius ir pasitenkinimo jais priežastis yra labai svarbu. Dabartiniame pasaulyje asmens sukurti romantiniai santykiai individui ir visuomenei svarbūs kaip intymumo erdvė, kurioje galima bent laikinai pasprukti nuo socialinio pasaulio įtampų, greito gyvenimo tempo, anonimiškumo. Be to, viena pagrindinių šeimos ir romantinio partnerio funkcijų šiuolaikinėje visuomenėje – psichologinių ir emocinių poreikių tenkinimas (Robles et al., 2015). Todėl, daugumai santykis su kitu, priklausomybė, meilė ir įsipareigojimas yra būtini pilnatvės, psichologinės ir gyvenimo gerovės bei pasitenkinimo jausmams.

Pasitenkinimas apibūdina asmens norų, lūkesčių, poreikių ar malonumų išpildymo jausmą. Šis konstruktas gali būti analizuojamas įvairiose gyvenimo srityse, todėl analizuojant porų santykius, dažniausiai pagrindinis tyrimų aspektas yra pasitenkinimas romantiniais santykiais. Pasitenkinimas yra suvokiamas kaip esminė priežastis suprasti, kaip veikia ir kokius jausmus sukelia romantinis santykis tarp dviejų žmonių (Funk & Rogge, 2007). Spanier (1976) pasitenkinimą romantiniais santykiais apibrėžia keliais aspektais – emociniu artumu, meilės išraiška ir konstruktyviu konfliktų sprendimu. Vienas iš naujesnių, Gerlach (2018) apibrėžimas, pasitenkinimą apibūdino kaip laipsnį, kuriuo asmens poreikių, meilės, palaikymo ir saugumo lūkesčiai yra pateisinami. Iš esmės, pasitenkinimas romantiniais santykiais reiškia bendrą savo turimų ar turėtų romantinių santykių vertinimą (Hendrick, 1988). Kadangi šis terminas yra gana plačiai naudojamas ir išanalizuotas, nėra vieno bendro sutarimo dėl konstrukto apibrėžimo ir literatūroje pastebimas platus apibrėžimo analizavimo spektras. Hendrick (1988, 1998), savo

darbuose ir Santykių vertinimo skalėje (angl. *Relationship Assesment Scale*, RAS) pasitenkinimą romantiniais santykiais apibrėžė kaip „žmogaus jausmų ir minčių apie santuoką ar panašius intymius santykius, matavimą“ (Hendrick, 1998), kuris gali būti paveiktas įvairių santykių ir gyvenimo įvykių (Reynolds et al, 2014), pavyzdžiui, gyvenimas kartu, skyrybos, ekonominis stresas ir panašiai. Taigi, psichologinių ir emocinių poreikių tenkinimas yra esminė romantinių santykių funkcija. Todėl ir šiuolaikiniame pasaulyje bendravimas poroje žmogui yra svarbi intymumo erdvė, kuri turi teikti pasitenkinimą. Be to, Lietuvoje atliktas tyrimas rodo, kad kokybiški ir pasitenkinimą teikiantys tarpusavio santykiai Lietuvos gyventojams yra viena svarbiausių gyvenimo vertybių (Stankūnienė ir kt., 2003). Apibendrinus šias mintis, pasitenkinimas romantiniais santykiais apima bendrą asmens nuomonę ir jausmus, susijusius ryšiu su savo partneriu bei yra daugumai asmenų aktuali sudedamoji santykių kokybės dalis.

1.2.Pasitenkinimas romantiniais santykiais ir lemiantys veiksniai

Asmenys gali būti pasitenkinę savo santykiais arba dėl tam tikrų veiksnių romantinis santykis tarp dviejų žmonių gali neteikti arba nebeteikti pasitenkinimo. Žemos kokybės romantinis ryšys pasižymi dirgliu santykiu, priešiškais interesais ir dideliu konfliktų ir kontrolės santykiuose lygiu (Galliher et al., 2004). Priešingai, kaip teigia Maslauskaitė (2005), aukštos kokybės santykiams būdingas palaikymas, intymus ryšys bei rūpinimasis partnerio funkcionavo kokybe ir gerove. Pagal autorę, laimingi ir pasitenkinę partneriai yra emociškai artimesni, jie rečiau konfliktuoja, geba konstruktyviai spręsti iškilusius nesutarimus ir simetriškiau dalijasi praktinius namų ūkio darbus (Maslauskaitė, 2005). O partneryste nepatenkintieji emocinės paramos šeimoje negauna, jų šeiminis gyvenimas lydimas dažnesnių konfliktų ir nekonstruktyvaus bei tikėtina, smurtinio elgesio (Maslauskaitė, 2005). Kaip matoma, pasitenkinimas ir nepasitenkinimas romantiniais santykiais apibūdina du priešingus ir kraštutinius pasitenkinimo konstrukto kontinuumus. Dėl negatyvių nepasitenkinimo romantiniais santykiais pasekmių svarbu suprasti kaip galima šių jausmų išvengti ir kokie veiksniai padėtų išlaikyti aukštą pasitenkinimo romantiniais santykiais lygį.

Pasitenkinimui ir nepasitenkinimui santykiais paaiškinti naudojami įvairūs modeliai, vienas iš jų Thibaut ir Kelley (1978) Tarpusavio priklausomybės teorija. Ši teorija gerai paaiškina, kodėl vieni žmonės yra labiau patenkinti savo santykiais nei kiti. Pagrindinis teorijos principas, kad žmonės renkasi tuos santykius, kurie yra labiau apdovanojantys nei kiti santykiai ir mažiausiai ,,kainuojantys‘‘ bei reikalaujantys mažiau pastangų (Rodrigues & Lopes, 2013). Teorija remiasi idėja, kad tai, kaip mes vertiname savo santykius, lemia lūkesčiai jiems (Legkauskas, 2007). Todėl pagal šį požiūrį pasitenkinimo jausmas yra paremtas tuo, ką žmonės stebi savo artimoje aplinkoje, kaip savo suvokiamų romantinių santykių idealą, kaip jį

interpretuoja ir kokius lūkesčius tas idealas jiems sukuria. Analizuojant šią informaciją susidaro įspūdis, kad daug įvairių veiksnių gali lemti pasitenkinimą, todėl jų įvairovę ir poveikį pasitenkinimui išsiaiškinti svarbu.

Kasdieniai gyvenimo turint partnerį aspektai taip pat gali būti susiję su pasitenkinimu romantiniais santykiais. Remiantis literatūra, poveikį pasitenkinimui romantiniais santykiais dažnai turi finansinė padėtis ir poros finansų valdymo strategijos (Dew, Britt & Huston, 2012). Literatūroje procesai susiję su materialiniais poreikiais pateikiami kaip dažnas streso ir konfliktų šaltinis romantiniuose santykiuose (Dew, Britt & Huston, 2012), kurie gali kilti iš gyvenimo kartu su partneriu ir bendrų finansų. Finansiniai konfliktai ir nesutarimai kyla būtent tokiomis sąlygomis, kai pora priima sprendimą arba natūraliai savo santykiuose ima dalintis finansais. Dažnai pastarasis veiksmas kyla iš kasdienės komunikacijos, ypač porose kurios gyvena kartu, yra susituokusios ar turi vaikų. Diskusijos apie finansus gali apimti gana plačias ribas, pradedant nuo kasdienių poreikių – sprendžiant ką pirkti iš būtinųjų produktų, ar priimant išties svarbius sprendimus, pavyzdžiui, paskolos ėmimas. Todėl finansiniai klausimai apima gana svarbią dalį kasdienybės. Be to, atsižvelgti į finansinę šeimos ar partnerių gerovę yra svarbu dar ir dėl to, kad finansinis stabilumas turi didelę įtaką gyvenimo kokybei ir pasitenkinimui (Dew, 2007). Dew (2007) mini, kad finansiniai konfliktai, pripažįstami kaip dažna nepasitenkinimo romantiniais santykiais ir skyrybų priežastis, kadangi nesutarimai dėl finansų turi ypatybę kartotis, yra problematiški ir mažai tikėtina, kad gali būti išsprendžiami, lyginant su kitomis problemomis santykiuose. Atsižvelgus į šią informaciją kyla klausimas, ar dalinimasis finansais gali prisidėti prie pasitenkinimo romantiniais santykiais nuosmukio?

Poveikis pasitenkinimui romantiniais santykiais gali kilti iš įprastų kasdienių aspektų, apie kuriuos dažnai net nesusimąstome. Ryškesnius skirtumus tarp pasitenkinimo romantiniais santykiais pabrėžia lytis. Įvairūs psichologiniai konstruktai dažnai analizuojami pagal skirtumus tarp lyčių, pasitenkinimas romantiniais santykiais nėra išimtis. Bernand (1979) savo lyčių padėties šeimoje tyrime pristatė, kad moterų ir vyrų lūkesčiai kuriant santykius yra gana skirtingi. Tokį skirtumą autorė aiškino kaip moterų nusivylimo šaltinį, kadangi literatūra ir tyrimai rodo, kad moterų lūkesčiai santykiuose linkę būti rečiau išsipildantys (Bernard, 1979). Kadangi lūkesčių pateisinimas yra dažna santykių kūrimo priežastis (Legkauskas, 2007), natūralu, kad lūkesčių neatitikimas yra veiksnys lemiantis mažesnį pasitenkinimą savo romantiniu santykiu su partneriu. Kaip patvirtina ir Maslauskaitė (2005), kad moterys dažniau gailisi sukūrusios santykius ir yra linkusios negatyviau juos vertinti. Žinoma, dabartinėje visuomenėje toks požiūris gali būti laikytinas stereotipiniu arba nebepopuliariu, todėl tirti lyčių skirtumus vertinant pasitenkinimą romantiniais santykiais yra svarbi šiuolaikinė mokslinė sritis.

Dar vienas kasdienybės su partneriu aspektas gali būti gyvenimas kartu. Gyvenimas su partneriu prieš santuoką šiuolaikinėje visuomenėje yra aptinkamas gana dažnai ir nebėra laikytinas „tabu“, kaip teigia krikščioniškosios tradicijos. Minint ir šio amžiaus aktualijas COVID-19 pandemija kohabitaciją pavertė patogumo bei praktiškumo aspektu. Tačiau gyvenimo su partneriu prieš santuoką įtaką pasitenkinimui romantiniais santykiais yra pristatoma kiek nenuosekliai. Collins ir kolegos (2006) pristatė, kad pasitenkinimas santykiais tiek moterims tiek vyrams linkęs būti aukštesnis santykių pradžioje, o vykstant įvairiems santykių įvykiams ir susidūrus su rutina dažnai fiksuojamas kaip mažėjantis (Maslauskeitė, 2005). Maslauskaitė (2005) šį procesą aiškina, kad struktūrinius pokyčius poroje, kuriems gali būti priskirtas ir apsigyvenimas su partneriu. Šis sprendimas gali gana stipriai paveikti santykius, nes yra sukuriami nauji vaidmenys, naujos taisyklės ir papildomi įsipareigojimai. Be to, gyvenimo su partneriu principas taip pat gali neatitikti išankstinių lūkesčių. Laikui bėgant gyvenimas su partneriu gali būti skatinamasis veiksnys rutinos santykiuose išsivystymui. O bėgant laikui, rutinos poveikis gali sumažinti psichologines ir fiziologines reakcijas į santykius su partneriu (Maslauskaitė, 2005), dėl to pasitenkinimas santykiais gali sumažėti. Todėl diskutuotina, ar užsibuvimas pastarojoje santykių raidos stadijoje gali paskatinti partnerių atitolimą ar net skyrybas.

Natūralu, kad santykius vertiname skirtingai kai esame juose ir kai analizuojame jau praėjusius savo romantinius santykius. Viena iš priežasčių, kad atsiminimus vertintiname kiek subjektyviau, nes analizuojama asmeninė patirtis ir privatūs išgyvenimai. Kaip teigia Specht ir kolegos (2011), įvairūs gyvenimo įvykiai romantinių santykių pradžioje (įsikėlimas su partneriu ar santuoka) ar pabaigoje (santykių iširimas ar skyrybos) gali pakeisti, sujaukti ar nukreipti asmens gyvenimą kita linkme (Bleidorn et al., 2018), automatiškai paveikiant buvusių santykių vertinimą ir ateities santykius. Toks santykių įvykis kaip skyrybos dažnai asocijuojasi su neigiamomis patirtimis, kadangi yra nutraukiamas įsipareigojimo ryšys bei šis santykių įvykis gali kilti iš konfliktų ar nepasitenkinimo jausmo. Busby ir kolegos (2019) savo tyrime pristato, kad išsiskyrimai sukelia sunkumus vertinant ateities santykius, kuriant lūkesčius naujiems santykiams bei sukuria problematiškus ryšius vertinant praeities santykių kokybę. Taip pat svarbus aspektas yra ir išgijimas nuo sudėtingo išsiskyrimo (Busby et al., 2019), kuris gali pasireikšti sunkumais atsigaunant nuo iširusių santykių bei kuriant naują romantinį ryšį. Pagal Socialinio investavimo principą (angl. *Social Investment Principle*) (Roberts & Wood, 2006), socialinių vaidmenų pokyčius, vaidmenų reikalavimus ir lūkesčius elgtis „brandesniu“ būdu skatina pagrindiniai, anksčiau paminėti, santykių įvykiai. Todėl, remiantis Specht ir kolegų (2011) tyrimo rezultatais bei Socialinio investavimo principu (Roberts & Wood, 2006), pasitenkinimo vertinimo formavimasis gali kilti iš psichologinių ir

elgesio investicijų į socialinius vaidmenis. Pavyzdžiui, asmenys, kurie yra santykiuose, gyvena kartu ar yra susituokę, susikuria bendrą kasdienybę, dalijasi savo ateities idėjomis, ieško tinkamų būdų susidoroti su kasdieniais rūpesčiais ir konfliktais, kuria kompromisus ir pan., dėl to, gali pakisti jų bendravimo, konfliktų sprendimo ir kitos komunikacinės strategijos. Taip pat, iširus santykiams, ar jaučiant nepasitenkinimą esamais romantiniais santykiais gali kilti stimulas keisti savo įprastą elgesį nauju ir tikėtis pokyčių bei lūkesčių pateisinimo. Pagal minėtą Roberts ir Wood (2006) Socialinio investavimo principą, asmenys, kurie patiria panašius įvykius, laikui bėgant turėtų įgyti didesnį sąmoningumą, sutarumą ir emocinį stabilumą (mažesnius įverčius neurotiškume), t.y. pasiekti brandą. Be to, Asselmann ir Specht (2020) išsiaiškino, kad visi tirti santykių įvykiai (santykių sukūrimas, įsikraustymas kartu gyventi, santuoka ar skyrybos) yra susiję su bent minimaliais asmenybės pokyčiais, o tai patvirtina mintį, kad santykių įvykiai turi panašų poveikį skirtingiems žmonėms. Apibendrinant, visi minėti veiksniai gali pasireikšti pasitenkinimo romantiniais santykiais kismu. Dėl to svarbu atkreipti dėmesį, kad plati įvairovė kasdienybės santykiuose sudedamųjų dalių veikia asmeninius jausmus ir sprendimus įvairiose gyvenimo srityse, ne išimtis ir pasitenkinimas santykiais su partneriu.

1.3.Asmenybės bruožai ir pasitenkinimas romantiniais santykiais

Asmenybė yra vienas pagrindinių žmogaus unikalumo veiksnių. Vilniaus universiteto psichologijos instituto profesorius Gintautas Valickas asmenybės konstruktą apibūdina kaip asmenines charakteristikas, kurios užtikrina suderintą emocinių išgyvenimų, mąstymo ir elgesio pasireiškimą, taip pat daugiau ar mažiau efektyvią adaptaciją prie aplinkos (Gintautas Valickas, Vilniaus Universitetas, Vilnius, 2020, asmeninis apibrėžimas). Asmenybės sąvoka yra gana plati ir atspindi žmonių individualius skirtumus bei bendrumus. Ankstyvosios asmenybės teorijos bandė paaiškinti žmogaus prigimtį, o šiandieninės teorijos dažniausiai susitelkia į tam tikrus asmenybės aspektus: būdo bruožus, unikalumą, asmeninės kontrolės jausmą ir savąjį Aš (Myers, 2008). Hogan ir kolegos (2007), apibrėžė asmenybę kaip psichologijos sritį, kuri susijusi su „žmogaus prigimties prigimtimi“ (angl. *„the nature of human nature“*). Todėl galima daryti prielaidą, kad asmenybė nulemia, kaip mes bendraujame su kitais, kokius partnerius renkamės ir kokie laimingi bei ilgalaikiai yra mūsų romantiški santykiai (Asselmann & Specht, 2020). Kadangi asmenybės bruožai aiškina pagrindinius individo unikalumo ir savitumo elementus yra sukurta įvairių asmenybę aiškinančių teorijų.

Ilgą laiką populiariausia asmenybės teorija yra „Didžiojo Penketo“ asmenybės bruožų teorija. Šią asmenybės bruožų teoriją 1981 m. pasiūlė amerikiečių psichologas Goldberg, teoriją išplėtoti padėjo Costa ir McCrae (1997). Pagrindinė idėja, kad asmenybė nurodo

individualius jausmų, minčių ir elgesio skirtumus, o juos galima apibūdinti Didžiojo penketo asmenybės bruožais – atvirumu patirčiai, sąmoningumu, ekstraversija, sutarumu ir neurotiškumu (McCrae & Costa, 2008). Kendra Cherry (2021), edukacijos specialistė, šiuos bruožus pristato iš vienos kraštutinės konstrukto kontinuumo pusės - atvirumu pasižymintys asmenys apibūdinami kaip smalsūs ir turintys platų interesų lauką, domisi pasauliu, kitais asmenimis, veiklomis ir patirtimis. Sąmoningumu pasižymintys asmenys geba valdyti savo impulsus ir elgiasi apgalvotai bei organizuotai, yra linkę pastebėti detales, galvoja apie savo elgesio poveikį kitiems (Cherry, 2021). Ekstraversija pasižymintys asmenys yra tikrai socialūs, kalbūs ir visapusiškai išraiškingi, tokie žmonės pasikrauna nuo socialinių interakcijų (Cherry, 2021). Sutarūs asmenys yra patikimi, geranoriški, nuolankūs ir kitaip malonūs aplinkiniams (Cherry, 2021). Neurotiškumas priskiriamas kiek negatyviam bruožui, kuriame dominuoja slogi nuotaika, emocinis nestabilumas bei nuotaikų kaita (Cherry, 2021). Į pastaruosius penkis bruožus žvelgiant lanksčiau arba priešingai (iš kitos konstrukto kontinuumo pusės), galima suvokti kokiu elgesio įvairiapusiškumu pasižymi kiekvienas iš minėtų asmenybės bruožų konstruktų.

Tokios teorijos, kaip pastaroji McCrae ir Costa (2008) Didžiojo penketo teorija, aiškinančios vidinius asmens procesus, teigia, kad asmenybė pirmiausia vystosi dėl genetiškai nulemtų biologinių veiksnių ir vidinio brendimo procesų, todėl gali turėti įtakos žmonių individualiems pasirinkimams, nuvesiantiems juos į konkrečią aplinką ar santykius (Asselmann & Specht, 2020). Nors įprasta manyti, kad asmenybė yra konstrukcija, kuri išlieka gana stabili per visą gyvenimo ciklą, Specht, Egloff ir Schmukle, (2011) pateikia kitokius rezultatus. Pagal autorius – neurotiškumas, ekstraversija, atvirumas patirčiai ir sutarumas pasiekia apversta *U* formos funkcijos viršūnę nuo 40 iki 60 metų amžiaus ir vėliau mažėja, tuo tarpu sąmoningumas stabiliai didėja per visą suaugusiojo gyvenimą (Specht, Egloff & Schmukle, 2011). Remiantis šiomis Specht ir kolegų (2011) išvadomis susidaro įspūdis, kad visi jaunų suaugusiųjų asmenybės bruožai yra formavimosi ir augimo procese. Labai panašiai savo tyrimuose pateikė Bleidorn ir kolegos (2013), kad asmenybė kinta priklausomai nuo gyvenimo etapo. Autoriai teigė, kad sąmoningumo, sutarumo ir neurotiškumo įverčiai didėja jauname amžiuje ir šį modelį pavadino brandos principu (Bleidorn et al., 2013). Galima daryti išvadą, kad jauni suaugusieji pasižymi tik šiam raidos etapui būdingais asmenybės bruožų lankstumais, todėl verta juos analizuoti pasitenkinimo romantiniais santykiais kontekste, kadangi galimai tokios imties rezultatai bus skirtingi ir specifiniai, nuo vyresnio amžiaus imčių.

Moksliniai tyrimai Didžiojo penketo asmenybės bruožus analizuoja kartu su kitais psichologiniais konstruktais ir taip paaiškina šių bruožų įtaką asmens elgesiui ir jausmams. Kalbant apie subjektyvią savijautą, neurotiškumas dažniausiai siejamas su žemesniu

pasitenkinimu gyvenimu ir yra teigiamai susijęs su neigiamu patyrimu (Specht, Egloff, & Schmukle, 2011). Taip pat Bardi ir Ryff (2007) nustatė, kad neurotiškumas dažnai susijęs su mažesne autonomija, silpnesniu asmeniniu augimu, neigiamais santykiais ir nepasiektais gyvenimo tikslais, tai patvirtina jau minėtas Specht ir kolegų (2011) išvadas. Ekstraversija ir sąmoningumas teigiamai susiję su aukštesniais bendro pasitenkinimo gyvenimu balais (Specht, Egloff, & Schmukle, 2011), t.y. pozityvesniu požiūriu bei socialumu. Kalbant apie atvirumo patyrimui balą, žmonės, surinkę aukštesnius balus šioje srityje buvo atviresni įvairioms patirtims, daugiau dėmesio skyrė teigiamiems bei neigiamiems dirgikliams (McCrae & Costa, 1991), kas rodo tokių žmonių lankstumą ir prisitaikymą prie įvairių socialinių situacijų, įvairių sprendimo būdų paiešką. Taip pat, DeNeve ir Cooper (1998) atliktoje metaanalizėje išryškėjo, kad palyginti su kitais asmenybės bruožais, neurotiškumas reikšmingai neigiamai siejasi su pasitenkinimu gyvenimu, o ekstraversija ir sutarumas su pasitenkinimu gyvenimu susiję reikšmingai ir teigiamai. Apibendrinant, pateikti tyrimai nurodo, kad Didžiojo Penketo asmenybės bruožai yra daug ką lemiantys bei galintys paveikti individualų požiūrį ir veiksmus susijusius tiek su dabartimi, tiek su ateitimi bei iš dalies paaiškinti elgesio priežastis. Be to, šie penki asmenybės bruožai yra gana giliai išnagrinėti ir matoma, kad pasižymi besikartojančiomis ypatybėmis, kurios parodo, kad yra bruožų dėsningumas, kalbant apie specifines arba bendrąsias elgesio savybes. Natūraliai kyla idėja, kad specifiškesnėse gyvenimo srityse, tokiose, kaip pasitenkinimas romantiniais santykiais ir jo lygis, gali pasireikšti tam tikras asmenybės bruožų įtakos dėsningumas.

Idealus romantinių santykių šablonas apibūdina tai, kad ieškant partnerio būtų atsižvelgiama ne tik į fizines charakteristikas, o ir į asmenybės bruožus, tarsi santykiai būtų ryšys tarp dviejų skirtingų asmenybių (Maslauskaitė, 2005). Įvairių sričių tyrėjai kelia klausimą, kodėl vienos poros yra labiau patenkintos savo santykiais nei kitos. Heller, Watson ir Ilies (2004) nustatė, kad asmenybės veiksniai dažnai yra priežastis, kodėl kai kurie asmenys yra patenkinti savo gyvenimu ir santykiais, o kiti – ne. Žvelgiant iš individualios perspektyvos, kaip teigia Dyrenforth, Kashy, Donnellan ir Lucas (2010), asmenybė ir pasitenkinimas yra susiję, nes abu konstruktai atspindi veiksnių rinkinį, kuriuo asmuo naudojasi formuojant savo santykių aplinką. Viena iš ryškiausių teorijų, paaiškinančių, kodėl asmenybė yra susijusi su poros pasitenkinimu yra pažeidžiamumo-streso-prisitaikymo modelis (angl. *The Vulnerability Stress Adaptation Model,* VSA) (Karney & Bradbury, 1995). Ši teorija teigia, kad poroje esančių asmenų silpnybės, dorojimasis su stresu ir prisitaikymo procesai susijungia ir siejasi su ilgalaikiu pasitenkinimu romantiniais santykiais. Kadangi asmenybė yra veiksnys, kuris lemia didžiąją dalį žmonių pasirinkimų ir jausmų (Karney & Bradbury, 1995), remiantis šio modelio prielaidomis asmenybė gali būti apibūdinama kaip stiprybė arba kaip pažeidžiamumas

pasitenkinimui romantiniais santykiais su partneriu.

Romantinių santykių pasitenkinimo tyrimų rezultatai neurotiškumą, sąmoningumą ir sutarumą pristato kaip dažniausiai susijusius su pasitenkinimo romantiniuose santykiuose konstruktu. Tyrimai nurodo, kad asmeninis ir partnerio neurotiškumas yra susijęs su santykiais ir pasitenkinimu (Solomon & Jackson, 2014). Schaffhuser, Allemand ir kolegos (2014) aptiko, kad neurotiškumas yra svariai susijęs ir turi neigiamą efektą pasitenkinimui romantiniais santykiais. Neigiamą neurotiškumo poveikį pasitenkinimui nurodė ir Finn su kolegomis (2017) – asmenys, kuriems būdingas aukštesnis neurotiškumas yra linkę neigiamai interpretuoti santykių situacijas, yra dviprasmiški, o tai iš esmės turi įtakos abiejų partnerių pasitenkinimui santykiais. Todėl kyla prielaida, kad neurotiškumas santykiuose neigiamai veikia ne tik asmeninį pasitenkinimą romantiniais santykiais, tačiau ir partnerio jausmus bei visą santykių kokybę. Kiti reikšmingi konstruktai tai sutarumas bei sąmoningumas. Nustatyta, kad įverčiai sąmoningume ir sutarume turi ryšį su stabilių romantinių santykių užmezgimu ir palaikymu, aukštesne santykių kokybe ir apsigyvenimu su partneriu, taip pat su mažesnėmis santykių problemomis ir konfliktais (Asselmann & Specht, 2020), taigi su plačia santykių įvykių ir asmeninių jausmų įvairove. John ir Srivastava (1999) (cit. iš Solomon & Jackson, 2014) patvirtino, kad sutarumas, kuris anot autorių pasižymi pasitikėjimu, altruistiškumu, paklusnu ir tolerancija kitų žmonių atžvilgiu buvo svarbus veiksnys aukštesniam pasitenkinimui romantiniais santykiais. Papildant sutarumo ir neurotiškumo įtaką, Slatcher ir Vazire (2009) tyrimo rezultatai patikina pastaruosius teiginius – nustatyta, kad neurotiškumas ir sutarumas yra labiausiai susiję su pasitenkinimu santykiais (tiek romantiniais, tiek draugiškais ar darbiniais). Tyrimai, įtraukiantys sąmoningumo bruožą pateikia ir nenuoseklių įrodymų. Schaffhuser, Allemand ir kolegos (2014) rado, kad sutarumas ir sąmoningumas buvo susijęs su pasitenkinimu romantiniais santykiais. Tačiau, tyrimuose mažesnių imčių tyrimuose atsiskleidė, kad sąmoningumas ir pasitenkinimas romantiniais santykiais nesisieja (Slatcher & Vazire, 2009). Taigi, neurotiškumas ir sutarumas skirtinguose tyrimuose pasižymi reikšimngu ryšiu su pasitenkinimu romantiniais santykiais, o sąmoningumas aptiktas ir kaip ne visada besisiejantis su pasitenkinimo konstruktu.

Atvirumo patyrimui ir ekstraversijos bruožas literatūroje dažniausiai pateikiamas kaip nenuosekliai arba nereikšmingai susijęs su pasitenkinimo romantiniais santykiais konstruktu. Pavyzdžiui, Heller (2004) pateikė, kad atvirumas patyrimui turi mažiausią poveikį santykiams ir pasitenkinimui, iš visų penkių asmenybės bruožų. Kalbant apie ekstraversijos bruožą, dauguma tyrimų pateikia mišrius ir nenuoseklius rezultatus (Barelds, 2005; Dyrenforth et al., 2010; Slatcher & Vazire, 2009), dažnai, kad ekstraversija ir pasitenkinimas romantiniais santykiais nėra susiję (Schaffhuser, Allemand et al., 2014; Slatcher & Vazire, 2009). Tyrėjai

teigia, kad ryšys tarp pasitenkinimo romantiniais santykiais ir ekstraversijos nepastebimas mažesnėse imtyse (Schaffhuser, Allemand et al., 2014). Tokie rezultatai verčia susimąstyti, ar ekstraversijos bruožo įverčiai galėtų turėti reikšmingą sąsają su pasitenkinimu romantiniais santykiais. Labai panašiai ir su atvirumo patyrimui bruožu – vieni tyrimai siūlo, kad šis konstruktas svarbus pasitenkinimui santykiais (Solomon & Jackson, 2014), kiti teigia, kad jis nėra susijęs, arba yra svarbus tik tarpasmeninėje sąveikoje (Furler et al., 2014), o ne asmeniškai keičia asmens požiūrį į pasitenkinimą santykiais su partneriu. Žinoma, rezultatus gali lemti daugybė kintamųjų, susijusių tiek su tyrimo tikslais, skirtingomis kultūromis, specifiškomis imties charakteristikomis ar imties dydžiu, todėl gauti vienodus ir nuoseklius rezultatus yra tikrai sudėtinga, todėl nauji tyrimai gali atskleisti ir kitokių ryšių nei minima analizuojamoje literatūroje.

1.4.Santykių trukmė ir pasitenkinimas romantiniais santykiais

Tyrimuose analizuojančiuose santykius, laikas, kurį pora praleidžia savo romantiškame santykyje dažnai išskiriamas kaip svarbus kintamasis, kuris turi vienokią ar kitokią reikšmę pasitenkinimui romantiniais santykiais. Dažna nuomonė, kad naujai sukurti santykiai yra pilni aistros ir pasitenkinimo vienas kitu, o laikui bėgant santykių jaudulys išblėsta, partneriai pradeda vienas kitą mažiau sureikšminti, skirti dėmesį, atsiranda rutina. Žinoma, toks šablonas nėra tinkamas visiems, nes santykių trukmės poveikis gali būti labai individualus. Tačiau tyrimai pagrindžia, kad laikas santykiuose yra svarbus ir reikšmingas kintamasis pasitenkinimui romantiniais santykiais (Hurley & Reese-Weber, 2012; Madsen & Collins, 2005). Pavyzdžiui Hurley ir Reese-Weber (2012) tyrimai pateikia, kad santykių trukmė iš esmės susijusi su romantinių santykių raida. Autoriai savo tyrime pristato, kad intymumas tolygiai auga per visą romantiškų santykių trukmę (Hurley & Reese-Weber, 2012), todėl atrodytų logiška, kad su laiku partneriai vis labiau vienas kitam atsiveria, jaučiasi saugiai ir jaukiai vienas su kitu, kas iš esmės turėtų skatinti pasitenkinimą santykiais. Madsen ir Collins (2005) akcentuoja, kad santykių raida ir reikšmingi pokyčiai santykiuose pastebimi tik einant laikui. Madsen ir Collins (2005) taip pat aptiko, kad romantiški santykiai paauglystėje gali apspręsti romantinių santykių kokybę jauno suaugusiojo amžiuje, t.y. kuriant ateities santykius. Tai iš dalies apibūdina patirties ir laiko praleisto ankstesniuose santykiuose poveikį ateities santykių lūkesčiams ir būsimam pasitenkinimo santykiais lygiui. Todėl remiantis pastaraisiais įrodymais, santykių trukmė bei patirtis yra susijusi su pasitenkinimu romantiniais santykiais. Taip pat Ventegodt ir kolegos (2008) savo tyrime rado silpną, bet reikšmingą ryšį tarp santykių trukmės ir gyvenimo kokybės, o Rhoades ir kolegos (2011) atvirkščiai, nustatė, kad santykių trukmė neprognozavo reikšmingo pasitenkinimo gyvenimu ar romantiniais santykiais. Be to,

tyrimai, kuriuose buvo nagrinėjamas ryšys tarp santykių trukmės ir pasitenkinimo romantiniais santykiais parodė, kad ilgėjant santykių laikui, mažėja pasitenkinimas santykiais (Karney, 2015). Taigi, skirtingi tyrimai pateikia, kad santykių trukmė yra gana dažnas tyrimų objektas, analizuojant romantinius santykius, tačiau jis ne visada yra reikšmingas rodiklis pasitenkinimui bendra santykių kokybe. Dauguma anksčiau atliktų tyrimų pateikia, kad ilgesnis laikas santykiuose pasižymi didesniu pasitenkinimu, tačiau dabartinis jaunų suaugusiųjų gyvenimo tempas ir stilius kinta, todėl dėl įvairių kitų romantinių santykių komponentų (t.y. aistra, trauka, susižavėjimas, įsimylėjimas, naujumo poveikis), santykių trukmei ilgėjant, įvairių veiksnių, taip pat ir asmenybės bruožų įtaka gali vis labiau pasireikšti ir neigiamai veikti pasitenkinimą romantiniais santykiais.

Tikslas ir uždaviniai

Kadangi romantiniai santykiai yra reikšmingi beveik visų žmonių gyvenime, jie dažniausiai yra esminiai jauniems suaugusiems, kurie deda daug pastangų tenkinant savo socialinius ir romantinius poreikius. Mokslinė literatūra pateikia, kad pasitenkinimas romantiniais santykiais yra svarbus romantinių santykių tyrimų aspektas, apibūdinantis ir bendrą santykių kokybę ir individualius jausmus apie savo romantinius santykius su partneriu. Svarbu paminėti ir tai, kad asmenybės bruožai literatūroje priskiriami veiksniams, kurie iš tiesų yra reikšmingi pasitenkinime romantiniais santykiais. Nors literatūra pateikia skirtingus rezultatus apie kai kurių asmenybės bruožų poveikį pasitenkinimui, keletas bruožų (neurotiškumas, sutarumas ir sąmoningumas) dominuoja reikšminga įtaka pasitenkinimui romantiniais santykiais. Žinoma, svarbu paminėti ir analizuoti kitus neišvengiamus veiksnius, tokius kaip finansai, lytis, santykių trukmė bei santykių įvykiai, kurie gali užmaskuoti arba paryškinti asmenybės bruožų įtaką pasitenkinimui romantiniais santykiais. Taigi, Didžiojo penketo asmenybės bruožai ir pasitenkinimas romantiniais santykiais yra gana dažnas tyrimų aspektas. Nepaisant to, tyrimai atliekami skirtingo amžiau imtyse ir skirtingose kultūrose, pateikia ir plačią rezultatų įvairovę. Kadangi skirtingi tyrimai pristato nenuoseklius pasitenkinimo romantiniais santykiais, asmenybės bruožų ir santykių trukmės sąsajų rezultatus, šio tyrimo tikslas yra – ištirti jaunų suaugusiųjų pasitenkinimo romantiniais santykiais ryšį su asmenybės bruožais ir santykių trukme. Šiam tikslui pasiekti buvo išsikelti trys uždaviniai bei šešios hipotezės. Išsikelti uždaviniai:

1. Išsiaiškinti tiriamųjų pasitenkinimo romantiniais santykiais, asmenybės bruožų ir santykių trukmės ryšį.
2. Nustatyti ar asmenybės bruožai ir santykių trukmė lemia tiriamųjų pasitenkinimą romantiniais santykiais.

3. Įvertinti kaip ir kokios tiriamos asmeninės ir santykių charakteristikos yra susijusios su tiriamųjų pasitenkinimu romantiniais santykiais.

Hipotezės:

1. Neurotiškumas bus reikšmingai ir neigiamai susijęs su pasitenkinimu romantiniais santykiais, sutarumas ir sąmoningumas bus susiję reikšmingai ir teigiamai, o ekstraversija ir atvirumas patyrimui reikšmingo ryšio neturės.
2. Ilgesnė santykių trukmė ir gyvenimas kartu su partneriu bus susiję su žemesniu pasitenkinimu romantiniais santykiais.
3. Asmenybės bruožai ir santykių trukmė reikšmingai prognozuos pasitenkinimo romantiniais santykiais su partnerių lygį.
4. Dalinimasis finansais bus reikšmingai susijęs su žemesniu pasitenkinimu romantiniais santykiais.
5. Moterų pasitenkinimas romantiniais santykiais bus žemesnis nei vyrų.
6. Išsiskyrę asmenys pasižymės žemesniu pasitenkinimu romantiniais santykiais, nei asmenys tyrimo metu palaikantys romantinius santykius.

2. TYRIMO METODIKA

2.1.Tyrimo dalyviai

Tyrime dalyvavo 168 jauni suaugusieji, kurių amžius buvo nuo 18 iki 30 metų, kurie šiuo metu palaiko romantinius santykius arba kada nors yra palaikę romantinius santykius ir sutiko tyrimo metu apie juos atsakyti į klausimus. Tiriamiesiems rasti buvo taikoma netikimybinė patogioji atranka.

Tiriamųjų amžiaus vidurkis 22,43 (*SD* = 2,62). Tyrime dalyvavo 66 vyrai, 101 moterys ir 1 nebinarinės lyties asmuo. Bendrai visi tiriamieji atsakė į klausimus apie savo išsilavinimą, kur paaiškėjo, kad 6 (3,6%) asmenys turi pagrindinį išsilavinimą, 85 (50,6%) vidurinį, 13 (7,7%) profesinį, 18 (10,7%) aukštąjį neuniversitetinį, 44 (26,2%) aukštąjį universitetinį ir 2 (1,2%) nebaigtą aukštąjį. Apklausus tiriamuosius apie socialinę padėtį, 36 (21,4%) pateikė, kad šiuo metu yra dirbantys, 70 (41,7%) studijuojantys arba besimokantys, 6 (3,6%) nei dirbantys, nei studijuojantys/besimokantys, 54 (32,1%) ir dirbantys ir studijuojantys arba besimokantys, 1 (0,6%) dirba ir augina vaiką ir 1 (0,6%) augina vaiką. Romantinius santykius iš visos imties šiuo metu palaiko 126 (75%), o nepalaiko – yra išsiskyrę 42 (25%) asmenys. Esant santykiuose su partneriu kartu gyveno 86 (51,2%), o gyveno atskirai 82 (48,8%) asmenys. Buvo arba yra susituokę 10 (6%) tiriamųjų, o nebuvo ir nėra santuokoje 158 (94%). Klausimas apie dalijimąsi finansais atskleidė, kad 48 (28,6%) tiriamuosius santykiuose siejo bendri finansai, 114 (67,9%) savo finansų santykiuose neapjungė, o visi kiti tiriamųjų atsakymai buvo priskirti *kita* kategorijai 6 (3,6 %). Iš tyrimo imties 158 (94%) tiriamųjų vaikų neturi, 9 (5,4%) turi ir 1 (0,6%) tiriamoji laukėsi. Informacija apie tiriamųjų amžių, santykių trukmę pateikiama 1 lentelėje. Atskirai vyrų ir moterų amžiaus ir santykių trukmės rezultatai pateikti 3 priede.

1 lentelė. *Bendri tiriamųjų amžiaus ir santykių trukmės duomenys.*

	N	Mažiausia reikšmė	Didžiausia reikšmė	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Amžius	168	18	30	22,43	2,62
Romantinių santykių trukmė, esančių santykiuose	120	2	132	29,95	26,01
Romantinių santykių trukmė, nebesančių santykiuose	37	2	84	17,49	18,91
Bendra santykių trukmė	156	2	132	27,16	25,04

Pastaba. *Santykių trukmė matuojama mėnesiais.*

2.2.Tyrimo instrumentai

Pasitenkinimui romantiniams santykiams tirti naudota Santykių įvertinimo skalė (angl. *Relationship Assesment Scale*, RAS). Šią skalę sudaro 7 klausimai, matuojantys bendrą pasitenkinimą romantiniais santykiais. Į šios skalės klausimus atsakoma 5 balų Likerto skalėje, kai 1 – žemas pasitenkinimas, 5 – aukštas pasitenkinimas. Susisiekus skalės autorė suteikė leidimą skalę naudoti baigiamajame darbe bei versti į lietuvių kalbą. Skalės klausimai apima bendresnes ir konkretesnes pasitenkinimo santykiais sritis (pvz.: *Ar bendrai esate patenkintas (-a) savo santykiu kokybe?; Ar stipriai mylite savo partnerį (-ę)?*). Ši skalė yra viena plačiausiai naudojamų pasitenkinimo santuoka ir romantiniais santykiais matavimo priemonė (Maroufizadeh, 2018). Pagal Maroufizadeh (2018), skalė tinkama intymių santykių tyrimams (pvz., susituokusioms, kartu gyvenančioms, sužadėjusioms ar susitikinėjančioms poroms).

Santykių įvertinimo skalė iki šiol buvo naudojama daugelyje tyrimų ir psichometriniai duomenys nurodo, kad skalė turi patenkinamą patikimumą ir validumą. Taip pat aukštą vidinį suderinamumą ir patenkinamą pakartotinio testavimo patikimumą (Hendrick et al., 1998; Renshaw et al., 2011). Dinkel ir Black (2005) pateikė vidinį skalės suderintumą ($\alpha = 0,89$), šiame tyrime RAS statistiškai reikšmingai siejosi su santykių kokybės vertinimo instrumentu DAS (angl. *diadic adjustment scale*) skale ($r = 0,87$). Moroufizadeh (2018) nustatė, kad RAS patikimumas vidinio suderintumo būdu yra 0,83. Celik (2014) taip pat pateikė, kad skalės vidinis suderintumas yra aukštas ($\alpha = 0,87$). Taigi, apžvelgti tyrimai pateikia, kad skalė yra patikima ir validi. Lietuvoje skalė naudojama pirmą kartą, todėl buvo versta konkrečiai šiam

tyrimui, pilotinis tyrimas parodė gana aukštą skalės patikimumą vidinio suderintumo būdu - 0,85. Skalės validumas tikrintas faktorinės analizės būdu (su Varimax sukimu). Rezultatai parodė, kad duomenys tinkami faktorių analizei: *KMO* = 0,67 ir Barleto sferiškumo kriterijaus reikšmingumas $p < 0,001$. Faktoriai tinkami duomenų analizei, kai *KMO* =< 0,6, o Barleto sferiškumo kriterijaus reikšmingumas $p < 0,005$. Išskirtas vienas konstruktas, paaiškinantis 55,35% duomenų sklaidos. Principinių komponenčių analizėje atsiskleidė faktorių svoriai nuo 0,40 iki 0,89.

Galutinėje tyrimo imtyje skalės patikimumas, vidinio suderintumo būdu siekė 0,90. Norint išsiaiškinti skalės validumą vėl buvo atlikta faktorinė analizė (su Varimax sukimu). Kadangi instrumentas analizuoja tik vieną kintamąjį – pasitenkinimą, buvo išskirta viena sritis. Duomenys tinkami faktorių analizei, nes *KMO* = 0,90 ir Barleto sferiškumo kriterijaus reikšmingumas $p < 0,001$. Šis konstruktas paaiškina 64,24% duomenų sklaidos. Principinių komponenčių analizėje atsiskleidė faktorių svoriai nuo 0,62 iki 0,92.

Asmenybės bruožams tirti buvo naudojamas John ir kolegų (1991) *„Penketo svarbiausių" bruožų klausimynas (*angl. *Big Five Inventory, BFI),* lietuviškas vertimas. Autoriai leidžia skalę naudoti nekomerciniais tikslais be papildomo leidimo, tačiau prašo užpildyti anketą apie tyrimo sritį ir tikslą bei rezultatus. Klausimyno lietuviška versija ir rezultatų skaičiavimo rekomendacijos viešai prieinamos internetinėje svetainėje: https://www.ocf.berkeley.edu/~johnlab/bfiscale.php. Lietuviškas skalės vertimas atliktas VDU psichologijos padaliniuose. BFI klausimyną sudaro 44 teiginiai, kurie pateikiami Likerto skalėje nuo 1 iki 5 (nuo „visiškai nesutinku" iki „visiškai sutinku"). Šiuo klausimynu vertinami 5 asmenybės bruožai: ekstraversija (pvz.: *Manau, kad esu kalbus; Manau, kad esu santūrus*), sutarumas (pvz.: *Manau, kad esu linkęs ieškoti kitų kaltės; Manau, kad esu paslaugus ir nesavanaudiškas*), sąmoningumas (pvz. : *Manau, kad esu kruopštus; Manau, kad esu kartais kiek nerūpestingas*), neurotiškumas (pvz.: *Manau, kad esu prislėgtas, liūdnas; Manau, kad esu atsipalaidavęs, lengvai susitvarkantis su stresu*), atvirumas patyrimui (*Manau, kad esu originalus, turintis naujų idėjų; Manau, kad esu besidomintis daugeliu įvairiausių dalykų*).

Šis instrumentas yra patikimas ir validus. Hee (2014), pateikė patikimumo koeficientus, vidinio suderintumu būdu: ekstraversija (α = 0,77), sutarumas (α = 0,90), sąmoningumas (α = 0,89), neurotiškumas (α = 0,74), atvirumas patyrimui (α = 0,86). Taip pat instrumento patikimumą pateikė Endriulaitienė ir Genevičiūtė-Janonienė (2008), kur nustatoma, kad ekstraversija (α = 0,75), sutarumas (α = 0,70), sąmoningumas (α = 0,68), neurotiškumas (α = 0,74), atvirumas patyrimui (α = 0,52). 2-oje lentelėje pateikiami dabartinio tyrimo *Cronbach alpha* įverčiai. Bendras skalės patikimumas, vidinio suderintumo būdu, dabartiniame tyrime

0,77, įrodo, kad skalė šiame tyrime yra patikima. Taip pat 2 lentelėje pateikiami ir atskirų klausimyne matuojamų asmenybės bruožų skalių patikimumo rodikliai. Norint išsiaiškinti skalės validumą buvo atlikta faktorinė analizė (su Varimax sukimu). Kadangi instrumentas apima penkis asmenybės bruožus, kiekvienas jų tikrintas atskirai, norint įsitikinti ar kiekvienas jų sudarys vieną konstruktą. Ekstraversijos skalėje duomenys tinkami faktorių analizei, nes *KMO* = 0,79 ir Barleto sferiškumo testo reikšmingumas $p < 0,001$. Rankiniu būdu parinkta, kad būtų išskirtas vienas kintamasis, kuris paaiškino 38,30% dispersijos. Principinių komponenčių analizėje atsiskleidė faktorių svoriai nuo 0,45 iki 0,73. Sutarumo skalė taip pat tinkama faktorių analizei, nes *KMO* = 0,63 ir Barleto sferiškumo kriterijaus reikšmingumas $p < 0,001$. Rankiniu būdu parinkta, kad būtų išskirtas vienas kintamasis, kuris paaiškino 24,61% dispersijos. Principinių komponenčių analizėje atsiskleidė faktorių svoriai nuo 0,32 iki 0,64. Sąmoningumo skalės *KMO* = 0,71 ir Barleto sferiškumo kriterijaus reikšmingumas $p < 0,001$, todėl duomenys tinkami faktorių analizei. Rankiniu būdu parinkta, kad būtų išskirtas vienas kintamasis, kuris paaiškino 32,04% dispersijos. Principinių komponenčių analizėje atsiskleidė faktorių svoriai nuo 0,46 iki 0,67. Neurotiškumo skalės duomenys taip pat tinkami faktorių analizei, nes *KMO* = 0,81 ir Barleto sferiškumo kriterijaus reikšmingumas $p < 0,001$. Rankiniu būdu parinkta, kad būtų išskirtas vienas kintamasis, kuris paaiškino 43,30% dispersijos. Principinių komponenčių analizėje faktorių svoriai svyravo nuo 0,52 iki 0,75. Atvirumo patyrimui skalės *KMO* = 0,86 ir Barleto sferiškumo kriterijus, reikšmingumas $p < 0,001$. Rankiniu būdu parinkta, kad būtų išskirtas vienas kintamasis, kuris paaiškino 42,96% dispersijos. Principinių komponenčių analizėje atsiskleidė faktorių svoriai nuo 0,54 iki 0,81.

2 lentelė. *Tyrimo metu gauti BFI klausimyno Cronbach alpha įverčiai su teiginių pavyzdžiais.*

	Cronbach α	Teiginių skaičius
Ekstraversija	.764	8
Sutarumas	.594	9
Sąmoningumas	.726	9
Neurotiškumas	.810	8
Atvirumas patyrimui	.639	10
Bendras skalės patikimumas	.767	44

Santykių trukmei išsiaiškinti užduotas vienas klausimas apie tai, kiek laiko tiriamasis yra arba buvo pasirinktuose analizuoti santykiuose ir prieš kiek laiko palaikė romantinius

santykius (jeigu šiuo metu nepalaiko romantinių santykių). Tiriamieji į klausimą “Ar šiuo metu palaikai romantinius santykius?” galėjo pasirinkti atsakymus: *taip* arba *ne.* Tie, kurie pasirinko atsakymą *taip*, atsakė į klausimą “Jeigu į penktą klausimą atsakei teigiamai, kiek laiko trunka Tavo romantiniai santykiai? (laiką įrašyk mėnesiais)”. Tie, kurie pasirinko atsakymą *ne*, atsakė į dar du klausimus „Jeigu į penktą klausimą atsakei neigiamai, prieš kiek laiko buvai romantiniuose santykiuose? (laiką įrašyk mėnesiais)“ ir „Jeigu į penktą klausimą atsakei neigiamai, kiek laiko truko Tavo santykiai? (laiką įrašyk mėnesiais)“. Apibendrintus atsakymus apie tiriamųjų santykių trukmę galima matyti 1 lentelėje. Be to anketoje buvo ir daugiau klausimų, kuriais siekta sužinoti tiriamojo amžių, lytį, išsilavinimą, socialinę padėtį, gyvenimo su partneriu patirtį, santuokinę patirtį, finansų dalinimąsi su partneriu bei vaikų turėjimą. Visi anketos klausimai (2 priedas) ir informuotas sutikimas (1 priedas), kuris buvo pateiktas tiriamiesiems, pateikti prieduose.

2.3.Tyrimo eiga

Duomenims rinkti ir tirti jaunų suaugusiųjų pasitenkinimo romantiniais santykiais, asmenybės bruožų bei santykių trukmės ryšį pasirinktas skersinio pjūvio tyrimo metodas. Dėl RAS skalės naudojimo susisiekta su autore, kuri suteikė leidimą skalę naudoti ir versti į Lietuvių kalbą. Išvertus skalę atliktas pilotinis tyrimas, išverstos skalės patikimumas ir validumas tikrintas SPSS programa. Visi instrumentai ir papildomi klausimai sukelti į *Google forms* platformą. Internetinė apklausa, apimanti visus instrumentus patalpinta asmeniniame tyrėjos Facebook puslapyje bei įkelta į Vilniaus Universiteto ir kitų studentų privačią grupę „Niujorkas @ Saulėtekis“, taip pat buvo išsiųsta apie 30-čiai asmeniškai pažįstamų, tyrimo imties amžių atitinkančių asmenų, su prašymų sudalyvauti tyrime ir pagal galimybes pasidalinti su pažįstamais. Taip pat tyrimo apklausa buvo paviešinta ir psichologijos studentų baigiamojo kurso Facebook grupėje, kurią sudaro apie 90 studentų. Tiriamieji buvo informuoti apie tyrimo tikslą ir trukmę, kuri buvo nurodyta informuotame sutikime, po kurios tiriamieji turėjo pasirinkti ar sutinka dalyvauti tyrime, ar ne. Klausimynų ir anketos pildymas viso užėmė iki 15 minučių. Informuotas sutikimas tiriamiesiems pateiktas 1 priede. Tiriamieji, iškilus klausimams galėjo kreiptis asmeniškai į tyrėją privačia žinute Facebook, arba informuoto sutikimo pabaigoje nurodytu elektroniniu paštu.

2.4.Duomenų analizės metodai

Statistinei duomenų analizei buvo naudota IBM SPSS Statistics 26 programa. Šia programa

skaičiuota aprašomoji statistika (vidurkiai, standartiniai nuokrypiai). Skalių patikimumas tikrintas vidutinio suderinamumo būdu (*Cronbach alpha*). Skalių konstrukto validumas tikrintas atliekant faktorinę analizę. Duomenų pasiskirstymo normalumas tikrintas *Kolmogorov-Smirnov* testu (žr. 4 ir 5 priede). Kadangi duomenys pasiskirstę normaliai, naudota *Pearson* koreliacija. Pasitenkinimo romantiniais santykiais priklausomybė nuo santykių trukmės ir asmenybės bruožų tikrinta tiesinės regresijos metodu. Pagal pasitenkinimo romantiniais santykiais vidurkį tiriamieji padalinti į dvi. Tas pats atlikta ir su kiekvienu asmenybės bruožo konstruktu. Pasitenkinimo (žemas arba aukštas) ir asmenybės bruožų įverčių pasiskirstymas lygintas *Chi* kvadrato kriterijumi. Pasitenkinimo įverčių lyginimui pagal lytį, gyvenimą kartu, dalinimąsi finansais, santykių palaikymo statusą ir santykių trukmę naudotas nepriklausomų imčių Stjudent t-test kriterijus.

3. REZULTATAI

Šio tyrimo dalyviai analizuojami pagal pasitenkinimą romantiniais santykiais, jų trukmę ir asmenybės bruožus bei sąveikas tarp šių trijų konstruktų. Šio tyrimo tikslas buvo išsiaiškinti ar yra sąsajos tarp pasitenkinimo romantiniais santykiais, tiriamųjų asmenybės bruožų ir santykių trukmės. Atsakyti į tyrimo klausimus pasitelkta *Pearson* koreliacija (žr. 4 lentelė) tarp pasitenkinimo romantiniais santykiais skalės (RAS), penketo svarbiausių bruožų klausimyno (BFI), santykių trukmės (bendrai išsiskyrusių ir esančių santykiuose) ir tiriamųjų amžiaus. Be to, buvo atlikta tiesinė regresinė analizė, skirta nustatyti, ar asmenybės bruožai ir santykių trukmė reikšmingai prognozuoja pasitenkinimą romantiniais santykiais. Taip pat vidurkių lyginimui tarp lyties, dalijimosi finansais, romantiniu santykių statuso, santykių trukmės ir gyvenimo su partneriu naudotas nepriklausomų imčių Stjudent t-test kriterijus. Tiriamųjų pasižyminčių žemais arba aukštais įverčiais kiekviename asmenybės bruože pasiskirstymas pagal pasitenkinimo lygį analizuotas *Chi* kvadrato kriterijumi.

Palyginus ir išanalizavus bendrus tiriamųjų asmenybės bruožus ir pasitenkinimą romantiniais santykiais (žr. 3 lentelė), paaiškėjo, kad tiriamieji savo santykiais yra pasitenkinę aukščiau nei vidutiniškai (M = 3,85, SD = 0,97), kai mažiausia reikšmė buvo 1,14 (rodo labai mažą pasitenkinimą romantiniais santykiais), o aukščiausia reikšmė buvo maksimalus pasitenkinimas – 5,00. Padalinus tiriamuosius į dvi grupes, pagal pasitenkinimo romantiniais santykiais vidurkį, 66 (39,3%) tiriamieji buvo priskirti grupei žemiau vidurkio, t.y. pasižymėjo žemesniu, nei vidutiniu pasitenkinimo lygiu, o 102 (60,7%) tiriamieji pasižymėjo aukštesniu nei vidutiniu pasitenkinimo romantiniuose santykiuose lygiu. Taigi, didesnė procentinė šios imties tiriamųjų dalis pasižymi aukštesniu pasitenkinimu romantiniais santykiais.

Asmenybės bruožų įverčių vidurkis šioje imtyje svyravo nuo 3,31 iki 3,55 (žr. 3 lentelė). Ekstraversijos (M = 3,31, SD = 0,70) bruožo įverčių mažiausia reikšmė buvo 2,00, o didžiausia 5,00, padalinus tiriamuosius į dvi grupes paaiškėjo, kad 84 (50%) tiriamųjų pasižymi žemesniais nei vidurkis balais ir lygiai tiek pat aukštesniais už vidurkį įverčiais ekstraversijos bruože. Todėl galime teigti, kad šioje grupėje žemu ir aukštu ekstravertiškumu pasižymi vienoda dalis tiriamųjų. Sutarumo (M = 3,50, SD = 0,54) bruožo mažiausia reikšmė buvo 1,89, o didžiausia 4,78, padalinus tiriamuosius į dvi grupes paaiškėjo, kad 91 (54,2%) tiriamasis pasižymi žemesniu nei vidutiniu sutarumu, o 77 (45,8%) tiriamieji aukštesniais nei vidurkis balais. Todėl galima teigti, kad kiek didesnė dalis šios imties tiriamųjų pasižymi žemesniais sutarumo įverčiais. Sąmoningumo (M = 3,55, SD = 0,52) bruožo žemiausias įvertis šioje imtyje buvo 2,11, o aukščiausias 4,89, 78 (46,4%) tiriamieji pasižymėjo žemesniais nei vidurkis įverčiais, o 90 (53,6%) aukštesniais nei imties vidurkis sąmoningumo įverčiais. Kiek

daugiau imties tiriamųjų pasižymėjo aukštesniais įverčiais sąmoningumo konstrukte. Neurotiškumo (M = 3,42, SD = 0,77) žemiausias įvertis buvo 1,25, o aukščiausias 5,00, 82 (48,8) asmenys pasižymėjo žemesniais neurotiškumo įverčiais, o 86 (51,2%) aukštesniais už vidurkį neurotiškumo skalės įverčiais. Skirtumas tarp grupių buvo labai nedidelis, tačiau kiek daugiau tiriamųjų pasižymėjo aukštesniais neurotiškumo įverčiais. Atvirumo (M = 3,52, SD = 0,54) patyrimui žemiausias įvertis šioje imtyje buvo 1,90, o aukščiausias 4,50, 74 (44%) tiriamieji pasižymėjo žemesniais už vidurkį įverčiais, o 94 (56%) aukštesniais už vidurkį atvirumo patyrimui bruožo įverčiais. Šiame tyrime kiek didesnė dalis tiriamųjų pasižymėjo aukštesniais balais atvirumui patyrime.

3 lentelė. *Tyrime naudotų klausimynų (BFI ir RAS) rezultatų reikšmės, vidurkiai ir standartiniai nuokrypiai.*

	N	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Ekstraversija	168	2	5,00	3,31	0,70
Sutarumas	168	1,89	4,78	3,50	0,54
Sąmoningumas	168	2,11	4,89	3,55	0,52
Neurotiškumas	168	1,25	5,00	3,42	0,77
Atvirumas patyrimui	168	1,90	4,50	3,52	0,54
Pasitenkinimas romantiniais santykiais	168	1,14	5,00	3,85	0,96

Pirmoji šio tyrimo hipotezė spėjo, kad neurotiškumas bus reikšmingai ir neigiamai susijęs su pasitenkinimu romantiniais santykiais, sutarumas ir sąmoningumas bus susiję reikšmingai ir teigiamai, o ekstraversija ir atvirumas patyrimui reikšmingo ryšio neturės. Atlikus *Pearson* koreliaciją (žr. 4 lentelė) paaiškėjo, kad hipotezė pasitvirtino tik iš dalies. Pasitenkinimas romantiniais santykiais ir neurotiškumo bruožas šioje imtyje pasižymėjo neigiamu, tačiau nereikšmingu ryšiu (r = -0,021, p = 0,788), todėl ši hipotezės dalis liko nepatvirtinta ir neurotiškumas nebuvo susijęs su pasitenkinimu romantiniais santykiais. Sutarumo ir sąmoningumo bruožai šioje imtyje pasižymėjo teigiamu, tačiau priešingai nei spėjo hipotezė, nereikšmingu ryšiu (sutarumas: r = 0,121, p = 0,117; sąmoningumas: r = 0,003, p = 0,965). Todėl šie bruožai taip pat nebuvo susiję su pasitenkinimu romantiniais santykiais. Kaip ir buvo

tikėtasi, ekstraversija nebuvo reikšmingai susijusi su pasitenkinimu romantiniais santykiais (r = 0,142, p = 0,066), todėl ši hipotezės dalis pasitvirtino. Tačiau atvirumo patyrimui bruožo ryšys su pasitenkinimu romantiniais santykiais nesutapo su išsikelta hipotezę. Šioje imtyje atvirumas patyrimui buvo statistiškai reikšmingai ir teigiamai susijęs su tiriamųjų pasitenkinimu romantiniais santykiais (r = 0,164, p = 0,034). Tokie rezultatai atskleidė, kad aukštesnį atvirumą patyrimui turintys asmenys bus linkę pasižymėti ir aukštesniu pasitenkinimu romantiniais santykiais su partneriu.

4 lentelė. *Pagrindinių tyrime naudotų konstruktų Pearson koreliacijų lentelė*

	1	2	3	4	5	6	7	8
1.Pasitenkinimas	1							
2.Ekstraversija	0,142	1						
3.Sutarumas	0,121	**0,177***	1					
4.Sąmoningumas	0,003	**0,271****	**0,302****	1				
5.Neurotiškumas	-0,021	**-0,285****	**-0,296****	-0,136	1			
6.Atvirumas patyrimui	**0,164***	**0,425****	**0,177***	**0,315****	-0,103	1		
7.Santykių trukmė	**0,193***	**0,163***	0,126	**0,162***	-0,019	0,056	1	
8.Amžius	-0,022	0,140	**0,217****	**0,279****	**-0,171***	0,122	**0,371****	1

Pastaba. **p<0,05; **p<0,001. Paryškintu šriftu pažymėtos statistiškai reikšmingos koreliacijos.*

Asmenybės bruožų ir pasitenkinimo ryšiui tirti buvo atliktas ir *Chi* kvadrato kriterijus (žr. 5 lentelė). Atliekant šia analizę, tiriamieji buvo padalinti į dvi grupes pagal pasitenkinimą (žemas arba aukštas) bei kiekvieną asmenybės bruožą (žemi arba aukšti įverčiai). Analizė atskleidė labai panašius ryšius kaip ir atliktos koreliacijos – tik atvirumo patyrimui bruožo įverčiai reikšmingai skyrėsi tarp žemesnius ir aukštesnius balus surinkusių asmenų bei pasitenkinimo romantiniais santykiais lygio. Išanalizavus kiekvieną asmenybės bruožą *Chi* kvadrato testas parodė, kad didesnė dalis aukštesniu atvirumu patyrimui pasižyminčių asmenų priklauso aukštesniu pasitenkinimu romantiniais santykiais pasižyminčiai grupei ($\chi 2$ (1, n = 168) = 6,37, p = 0,009), tuo tarpu kitų asmenybės bruožų grupėse žymių pasitenkinimo romantiniais santykiais skirtumų neaptikta.

5 lentelė. *Asmenybės bruožų ir pasitenkinimo santykiais lygio analizė pagal Chi kvadrato kriterijų*

	Pasitenkinimo lygis				
Asmenybės bruožas	Žemas pasitenkinimas *N* = 66	Aukštas pasitenkinimas N = 102	**N**	$\chi 2$	*p*
Žema ekstraversija	57,6%	45,1%	84	2,5	0,077
Aukšta ekstraversija	42,4%	54,9%	84		
Žemas sutarumas	60,6%	50%	91	1,81	0,117
Aukštas sutarumas	39,4%	50%	77		
Žemas sąmoningumas	50%	44,1%	78	0,56	0,278
Aukštas sąmoningumas	50%	55,9%	90		
Žemas neurotiškumas	53%	46,1%	82	0,78	0,235
Aukštas neurotiškumas	47%	53,9%	86		
Žemas atvirumas patyrimui	56,1%	36,3%	74	6,37	**0,009**
Aukštas atvirumas patyrimui	43,9%	63,7%	94		

Pastaba. *N – tiriamųjų pasiskirstymas asmenybės bruožų grupėse. Reikšmingos koreliacijos paryškintos, *p < 0,05.*

Antroji dabartinio tyrimo hipotezė teigė, kad ilgesnė santykių trukmė ir gyvenimas kartu su partneriu bus susiję su žemesniu pasitenkinimu romantiniais santykiais. *Pearson* koreliacija (žr. 4 lentelė) atskleidė, kad pasitenkinimas romantiniais santykiais ir santykių trukmė yra susijusi, tačiau priešingai nei buvo tikėtasi ryšys yra teigiamas (r = 0,193, p = 0,016). Tai nurodo, kad atvirkščiai nei išsikeltoje hipotezėje, ilgesnė santykių trukmė yra susijusi su aukštesniu pasitenkinimo romantiniuose santykiuose lygiu. Santykių trukmės ir pasitenkinimo ryšiui nustatyti taip pat pasitelktas Stjudento t testas (žr. 6 lentelė). Visu pirma, santykių trukmė padalinta į trumpiau, nei santykių trukmės vidurkis (M = 27,16, SD = 25,04) šioje imtyje, santykius palaikančių grupę ir ilgiau nei vidurkis santykius palaikančių grupę. Stjudento t testas lyginantis trumpesnių ir ilgesnių santykių trukmes parodė, kad trumpiau santykius palaikė 94 asmenys, o ilgiau santykius palaikė 62 asmenys. Kiti tiriamieji savo santykių trukmės nenurodė. Tačiau pasitenkinimo lygio skirtumas tarp šių grupių pasirodė nereikšmingas (t (146) = -1,428; p = 0,15). Tačiau ilgiau santykius palaikančių asmenų grupėje buvo mažiau ir nepaisant to jų pasitenkinimo santykiais vidurkis buvo aukštesnis, nei trumpiau santykius palaikančių (tačiau skirtumas statistiškai nereikšmingas). Tai atskleidžia, kad trumpesnė

santykių trukmė šioje imtyje nepasižymi didesniu pasitenkinimo romantiniais santykiais. Rezultatai iš dalies sutampa ir su anksčiau atlikta koreliacija tarp ilgesnių santykių ir aukštesnio pasitenkinimo, kadangi asmenys kurių santykių trukmė yra ilgesnė, yra labiau patenkinti savo romantiniais santykiais.

6 lentelė. *Santykių trukmės ir pasitenkinimo romantiniais santykiais nepriklausomų imčių Stjudent t-test rezultatai.*

Kintamasis	Trumpi santykiai		Ilgi santykiai		*t(146)*	*p*
	M	SD	M	SD		
Pasitenkinimas romantiniais santykiais	3,80	1,02	4,02	0,84	-1,428	0,155

Pastaba. *M – vidurkis, SD – standartinis nuokrypis. Pasitenkinimas romantiniais santykiais matuotas penkiabale Likerto skale, *p < 0,05.*

Norint išsiaiškinti, ar gyvenimas su partneriu iš tiesų yra susijęs su žemesniu romantiniu pasitenkinimu buvo atliktas nepriklausomų imčių Stjudento t testas lyginantis pasitenkinimo romantiniais santykiais lygį ir gyvenimą kartu su romantiniu partneriu arba atskirai (žr. 7 lentelė). Atlikta analizė atskleidė, kad yra statistiškai reikšmingas pasitenkinimo lygio skirtumas tarp asmenų gyvenančių su partnerių ($N = 86$) ir gyvenančių atskirai ($N = 82$) (t (166) = 2,732; p = 0,007). Stjudento t testo rezultatai parodo, kad asmenys, kurie gyvena su romantiniu partneriu yra labiau pasitenkinę savo romantiniais santykiais. Todėl hipotezė buvo paneigta, nes šioje tiriamųjų imtyje gyvenimas kartu su partneriu atsiskleidė kaip veiksnys susijęs su aukštesniu pasitenkinimu savo romantiniais santykiais.

7 lentelė. *Gyvenančių su partneriu ir gyvenančių atskirai asmenų pasitenkinimo romantiniais santykiais Stjudent t-test rezultatai.*

Kintamasis	Gyvena kartu		Gyvena atskirai		*t(166)*	*p*
	M	SD	M	SD		
Pasitenkinimas romantiniais santykiais	4,05	0,87	3,65	1,03	2,732	0,007

Pastaba. *M – vidurkis, SD – standartinis nuokrypis. Pasitenkinimas romantiniais santykiais matuotas penkiabale Likerto skale, *p < 0,05.*

Kiti reikšmingi ryšiai (žr. 4 lentelė) pastebėti tarp kai kurių asmenybės bruožų tarpusavyje. Sutarumas buvo reikšmingai teigiamai susijęs su ekstraversija (r = 0,177, p = 0,022), kas rodė,

kad sutaresni asmenys šioje imtyje pasižymėjo ir didesniu ekstravertiškumu. Ekstraversija teigiamai ir reikšmingai koreliavo su sąmoningumu ($r = 0,271$, $p < 0,001$) ir atvirumu patyrimui ($r = 0,425$, $p < 0,001$). Iš šių ryšių galime matyti, kad ekstravertiškesni asmenys pasižymės ir aukštesniu sąmoningumu bei atvirumu patirtims. Tarp ekstraversijos ir neurotiškumo pastebėtas reikšmingas neigiamas ryšys ($r = -0,285$, $p < 0,001$). Iš dalies tai atskleidžia neigiamo efekto būdo bruožo ryšį su teigiamo efekto būdo bruožu, todėl didesni ekstravertai pasižymės mažesniais įverčiais neurotiškume. Sąmoningumas šiame tyrime buvo teigiamai ir reikšmingai susijęs su sutarumu ($r = 0,302$, $p < 0,001$) ir atvirumu patyrimui ($r = 0,177$, $p = 0,022$). Taip pat kaip ir ekstraversija, sutarumas buvo reikšmingai ir neigiamai susijęs su neurotiškumu ($r = -0,296$, $p < 0,001$). Dar viena reikšminga sąsaja asmenybės bruožuose ryšys tarp atvirumo patyrimui ir sąmoningumo ($r = 0,315$, $p < 0,001$), tai reiškia, kad atviresni patyrimui asmenys šiame tyrime pasižymėjo ir aukštesniu sąmoningumu. Įdomu ir tai, kad santykių trukmė šiame tyrime buvo reikšmingai susijusi ne tik su pasitenkinimo lygiu, tačiau ir su ekstraversijos ($r = 0,163$, $p = 0,042$) ir sąmoningumo ($r = 0,162$, $p = 0,044$) asmenybės bruožais. Todėl galime teigti, kad ekstravertiškesni ir sąmoningesni asmenys šiame tyrime savo santykius palaiko/palaikė ilgesnį laiko tarpą. Dar keletas reikšmingų ryšių pastebėta tarp tiriamųjų amžiaus ir jų sutarumo ($r = 0,217$, $p = 0,005$), kas atskleidžia, kad vyresni asmenys pasižymės aukštesniais sutarumo balais. Sąmoningumo skalėje aukštesnius balus surinko taip pat vyresni asmenys ($r = 0,279$, $p < 0,001$). Tačiau tarp amžiaus ir neurotiškumo bruožo išryškėjo neigiamas reikšmingas ryšys ($r = -0,171$, $p = 0,027$), kas rodo, kad jaunesni asmenys surinko didesnius balus neurotiškumo skalėje. Galiausiai paskutinis *Pearson* koreliacijoje aptiktas reikšmingas ryšys buvo tarp tiriamųjų amžiaus ir santykių trukmės ($r = 0,371$, $p < 0,001$). Kuris atskleidė, kad vyresni asmenys šioje imtyje santykius palaikė ilgiau.

Trečia tyrimo hipotezė teigė, kad asmenybės bruožai ir santykių trukmė prognozuos pasitenkinimą romantiniais santykiais. Tam nustatyti atlikta tiesinė regresinė analizė. Analizė parodė, kad toks modelis turi reikšmingą prognostinę vertę (žr. 8 lentelė). Naudojant tiesinę regresinę analizę, pasitenkinimas romantiniais santykiais pasirinktas kaip priklausomas kintamasis, o asmenybės bruožai bei santykių trukmė nepriklausomi kintamieji. Regresinės analizės rezultatai parodė, kad šeši nepriklausomi kintamieji paaiškino 9,7% romantinio pasitenkinimo dispersijos ($R^2 = 0,097$, F (2,68), $p = 0,017$). Prognostinis modelis dalinai patvirtino išsikeltą hipotezę ir atskleidė, kad santykių trukmė ir vienas asmenybės bruožas - atvirumas patyrimui, reikšmingai prognozavo pasitenkinimą romantiniais santykiais. Tai reiškia, kad ilgesni romantiniai santykiai su partneriu lems aukštesnį pasitenkinimą romantiniais santykiais. Lygiai taip pat, asmenys pasižymintys aukštesniu atvirumu patyrimui savo pasitenkinimą romantiniais santykiais su partneriu vertins palankiau.

8 lentelė. *Regresinės analizės rezultatai tarp pasitenkinimo romantiniais santykiais ir asmenybės bruožų bei santykių trukmės.*

Nepriklausomi kintamieji	Priklausomas kintamasis: Pasitenkinimas				
	Beta (β)	p	F	p	R^2
Santykių trukmė	0,177	**0,028**	2,682	**0,017**	0,097
Ekstraversija	0,079	0,390			
Sutarumas	0,113	0,184			
Sąmoningumas	-0,132	0,132			
Neurotiškumas	0,034	0,684			
Atvirumas patyrimui	0,184	**0,042**			

Pastaba. *Statistiškai reikšmingi rezultatai paryškinti, *p < 0,05.*

Šiam modeliui patikrinti buvo atlikta ir antra regresinė analizė, kuria tikrinta kaip atvirumas patyrimui ir santykių trukmė prognozuoja pasitenkinimą romantiniais santykiais (žr. 8.1. lentelė). Analizė parodė, kad toks modelis taip pat turi reikšmingą prognostinę vertę (R^2 = 0,074, F (6,146), p = 0,003). Šios regresinės analizės rezultatai parodė, kad du nepriklausomi kintamieji paaiškino 7,4% pasitenkinimo romantiniais santykiais dispersijos. Prognostinis modelis atskleidė, kad santykių trukmė ir atvirumas patyrimui, reikšmingai prognozavo pasitenkinimą romantiniais santykiais. Tai patvirtina jau anksčiau minėtą įtaką, kad ilgesnė santykių trukmė ir aukštesni įverčiai atvirumo patyrimui bruože lems aukštesnį pasitenkinimą romantiniais santykiais.

8.1. lentelė. *Regresinės analizės rezultatai tarp pasitenkinimo romantiniais santykiais ir atvirumo patyrimui bruožo bei santykių trukmės.*

Nepriklausomi kintamieji	Priklausomas kintamasis: Pasitenkinimas				
	Beta (β)	p	F	p	R^2
Santykių trukmė	0,182	0,021	6,146	**0,003**	0,074
Atvirumas patyrimui	0,193	0,014			

Pastaba. *Statistiškai reikšmingi rezultatai paryškinti, *p < 0,05.*

Ketvirtoji tyrimo hipotezė teigė, kad dalinimasis finansais bus reikšmingai susijęs su žemesniu pasitenkinimu romantiniais santykiais. Atliktas nepriklausomų imčių Stjudento t testas (žr. 9 lentelė) buvo skirtas pasižiūrėti ar yra reikšmingas pasitenkinimo lygio skirtumas tarp asmenų kurie poroje dalijasi finansais ir tų, kurie nesidalija. Kaip jau minėta, iš tiriamųjų santykiuose finansais dalijosi 48 asmenys, o nesidalijo 114 tiriamųjų, 6 asmenys pasirinkę atsakymą *kita* iš analizės buvo pašalinti. Gautas statistiškai reikšmingas skirtumas tarp grupių (t (100) = 2,302; p = 0,023), pasitenkinimo romantiniais santykiais vidurkis tarp asmenų kurie tyrimo metu poroje dalijosi finansais ir tų kurie nesidalijo, statistiškai reikšmingai skiriasi. Nepriklausomų imčių Stjutento t testas atskleidė, kad porose, kurios dalijasi finansais, pasitenkinimas santykiais yra aukštesnis. Taigi ketvirtoji hipotezė liko paneigta, nes analizė atskleidė, kad priešingai nei tikėtasi, asmenys kurie savo santykiuose su partneriu dalijasi finansais, yra labiau pasitenkinę savo santykiais. Svarbu atsižvelgti, kad tiriamųjų kurie dalijosi finansais grupė buvo gerokai mažesnė už tų, kurie finansais santykiuose nesidalijo, tačiau pasitenkinimo santykiais vidurkis besidalinančių finansais grupėje vis tiek liko didesnis.

9 lentelė. *Dalijimosi finansais poroje ir pasitenkinimo romantiniais santykiais nepriklausomų imčių Stjudent t-test rezultatai.*

Kintamasis	Dalijasi finansais		Nesidalija finansais		*t(100)*	*p*
	M	SD	M	SD		
Pasitenkinimas romantiniais santykiais	4,09	0,88	3,72	0,99	2,302	0,023

Pastaba. *M – vidurkis, SD – standartinis nuokrypis. Pasitenkinimas romantiniais santykiais matuotas penkiabale Likerto skale, *p < 0,05.*

Penkta hipoteze teigiama, kad moterų pasitenkinimas romantiniais santykiais bus statistiškai reikšmingai žemesnis nei vyrų. Atliekant šią analizę nebinarinės lyties asmuo buvo pašalintas. Analizuojant vyrų ir moterų pasitenkinimą ir nepasitenkinimą romantiniais santykiais, paaiškėjo, kad didesnė dalis moterų (67,3 %), nei vyrų (51,5 %) šioje tyrimo imtyje pasižymėjo aukštesniu nei vidurkis pasitenkinimu romantiniais santykiais. Detalesnė procentinė informacija apie pasitenkinimo lygį pagal lytį pateikta 6 priede. Patikrinti penktai hipotezei taip pat buvo atliktas nepriklausomų imčių Stjudento t testas. Stjudento t *testas* (žr. 10 lentelė) buvo skirtas pasižiūrėti ar yra reikšmingas pasitenkinimo lygio skirtumas tarp vyrų (N = 66) ir moterų (N = 101) imčių. Reikšmingo pasitenkinimo lygio skirtumo tarp lyčių šioje

imtyje nebuvo aptikta, pasitenkinimo lygio vidurkiai šiose grupėse statistiškai reikšmingas nesiskyrė (t (165) = 1,164; p = 0,246). Tokie rezultatai parodė, kad moterų pasitenkinimo romantiniais santykiais vidurkis yra kiek aukštesnis, nei vyrų, tačiau pasitenkinimo lygio skirtumas nėra reikšmingas. Todėl galime teigti, kad penkta hipotezė, teigianti, kad moterys savo romantiniais santykiais yra pasitenkinusios mažiau nei vyrai, liko nepatvirtinta, reikšmingų lyčių skirtumų neaptikta.

10 lentelė. *Lyčių skirtumų ir pasitenkinimo romantiniais santykiais Stjudent t-test rezultatai.*

Kintamasis	Moterys		Vyrai		*t(165)*	*p*
	M	SD	M	SD		
Pasitenkinimas romantiniais santykiais	3,93	0,99	3,75	0,93	1,164	0,246

Pastaba. *M – vidurkis, SD – standartinis nuokrypis. Pasitenkinimas romantiniais santykiais matuotas penkiabale Likerto skale, *p < 0,05.*

Šeštoji tyrimo hipotezė teigė, kad išsiskyrę asmenys pasižymės žemesniu pasitenkinimu romantiniais santykiais, nei asmenys tyrimo metu palaikantys romantinius santykius. 126 dalyviai tyrimo metu palaikė romantinius santykius, o 42 analizavo savo praeities santykius (buvo išsiskyrę). Atliktas nepriklausomų imčių Stjudento t testas (žr. 11 lentelė) parodė reikšmingus pasitenkinimo lygio vidurkių skirtumus tarp šių grupių (t (166) = 7,718; p < 0,001). Tokie rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad asmenys tyrimo metu esantys romantiniuose santykiuose pasižymėjo statistiškai reikšmingai aukštesniu pasitenkinimu, nei asmenys analizuojantys savo pasitenkinimą buvusiuose santykiuose. Kas ir patvirtina išsikeltą hipotezę, kad išsiskyrę asmenys yra linkę savo praeities santykius vertinti kaip mažiau patenkinančius. Tačiau svarbu paminėti, kad tiriamųjų, kurie palaikė romantinius santykius buvo gerokai daugiau, nei nepalaikančių romantinių santykių, todėl tokie grupių skirtumai galėjo iškreipti rezultatus.

11 lentelė. *Išsiskyrusių ir esančių santykiuose pasitenkinimo romantiniais santykiais Stjudent t-test rezultatai.*

Kintamasis	Santykiuose		Išsiskyrę		*t(166)*	*p*
	M	SD	M	SD		
Pasitenkinimas romantiniais santykiais	4,14	0,84	3,00	0,82	7,718	<0,001

Pastaba. *M – vidurkis, SD – standartinis nuokrypis. Pasitenkinimas romantiniais santykiais matuotas penkiabale Likerto skale, *p < 0,05.*

4. REZULTATŲ APTARIMAS

Šio tyrimo tikslas buvo išsiaiškinti jaunų suaugusiųjų pasitenkinimą romantiniais santykiais bei šio konstrukto sąsajas su asmenybės bruožais ir santykių trukme bei nustatyti ar šie konstruktai prognozuoja pasitenkinimą. Taip pat siekta išsiaiškinti ar kiti literatūroje aptikti svarbūs asmeninių charakteristikų ir santykių įvykių konstruktai galėtų turėti ryšį su tiriamųjų pasitenkinimu esamais arba buvusiais romantiniais santykiais. Kai kurie šios imties tyrimo rezultatai sutapo su analizuota literatūra, tačiau kitos rezultatų dalys buvo priešingos nei tikėtasi.

Remiantis analizuota literatūra buvo iškelta pirmoji hipotezė, kuri teigė, kad aukštesnis neurotiškumas bus susijęs su mažesniu pasitenkinimu romantiniais santykiais, aukštesni balai sutarumo ir sąmoningumo konstruktuose bus susiję su didesniu pasitenkinimu romantiniais santykiais, o ekstraversija ir atvirumas patyrimui nebus susiję su pasitenkinimu. Hipotezės dalis apie neigiamą neurotiškumo ryšį su pasitenkinimu romantiniais santykiais liko nepatvirtinta. Nepaisant to, kad bene kategoriškiausias įrodymas literatūroje buvo neigiamas neurotiškumo poveikis pasitenkinimui romantiniais santykiais (Solomon & Jackson, 2014; Schaffhuser, Allemand et al. 2014; Finn et al., 2017), kadangi tokie asmenys turi polinkį interpretuoti santykių situacijas neigiamai ir pesimistiškai. Nors šioje imtyje aukštesniu neurotiškumu pasižyminčių asmenų buvo kiek daugiau, nei žemu, reikšmingo ryšio su pasitenkinimu šis konstruktas neturėjo. Viena galima tokių rezultatų interpretacija galėtų būti, kad tarp tiriamųjų nebuvo kraštutiniu neurotiškumu pasižyminčių asmenų, todėl negatyvus požiūris nepasireiškė romantinio pasitenkinimo srityje. Tokiems rezultatams taip pat įtakos galėjo turėti kiti asmenybės bruožai (pvz. aukštas atvirumas patyrimui) arba kitos santykių charakteristikos (gyvenimas su partneriu, santykių palaikymas). Dar vienas paaiškinimas galėtų būti, kad tiriamieji taip pat pasižymėjo didesniais įverčiais kituose pozityvesniuose asmenybės bruožų konstruktuose, kurie sušvelnino neigiamą neurotiškumo įtaką pasitenkinimui romantiniais santykiais.

Sąmoningumo bruožo rezultatai nustebino mažiau, nes kai kurie tyrimai pateikė ir nenuoseklius rezultatus apie šio bruožo ryšį su pasitenkinimu romantiniais santykiais (Slatcher & Vazire, 2009; Schaffhuser, Allemand et al., 2014). Nors sąmoningumas turėtų daryti teigiamą poveikį pasitenkinimui romantiniais santykiais, šiame tyrime šis ryšys nebuvo aptiktas. Be to, kad šio bruožo įtaką ne visada yra aptinkama, rezultatus šiame tyrime galėjo paveikti ir tiriamųjų amžius, kadangi dauguma tiriamųjų buvo jaunesni, o pagal literatūrą (Specht, Egloff

& Schmukle, 2011). ir dabartinį tyrimą sąmoningumo bruožo įverčiai yra susiję su vyresniu tiriamųjų amžiumi.

Sutarumo bruožo rezultatai nebuvo tokie kaip tikėtasi, kadangi ryšio su pasitenkinimu neaptikta. Literatūroje minima, kad sutarumas beveik visada pasižymi ryšiu su pasitenkinimu romantiniais santykiais (Slatcher & Vazire, 2009), todėl šie rezultatai kiek nustebino. Prie tokių rezultatų galėjo prisidėti tai, kad didesnė tiriamųjų dalis pasižymėjo žemesniu nei vidurkis sutarumo lygiu, t.y. ne visi tiriamieji pasižymėjo aukštu pakantumu, geranoriškumu ir tolerancija kitiems. Sutarumo ryšį su pasitenkinimu galėjo paveikti ir kiti asmenybės bruožai, pavyzdžiui neurotiškumas, kuris pasižymi neigiamu efektu ir šiame tyrime buvo susijęs su įverčiais sutarume.

Išsikeltą hipotezę atitiko tik ekstraversijos ir pasitenkinimo romantiniais santykiais ryšys, kuris atskleidė, kad šie konstruktai nėra susiję. Pagal analizuotą literatūrą ekstraversija dažnai pasižymi nenuosekliais rezultatais ryšyje su pasitenkinimu (Barelds, 2005; Slatcher & Vazire, 2009), ypač mažesnėse imtyse. Kadangi ekstraversija pasižymintys asmenys apibūdinami kaip daug socializuojantys galima pasidaryti išvadą, kad ši savybė nebūtinai veikia pasitenkinimą romantiniais santykiais. Tokius rezultatus patvirtina ir tai, kad žema ir aukšta ekstraversija pasižyminčių asmenų procentas buvo vienodas ir nepaisant to jokios sąsajos nebuvo aptikta.

Šios imties analizėje pasitenkinimas romantiniais santykiais buvo aukštesnis pas tuos asmenis, kurie pasižymėjo aukštesniu atvirumu patyrimui. Tačiau šis rezultatas prieštaravo išsikeltai hipotezei ir didžiajai daliai analizuotos literatūros (Heller, 2004; Furler et al., 2014). Atvirumas patyrimui idealus veiksnys norint tobulinti savo santykius naujais metodais, pavyzdžiui porų psichologų konsultacijomis, naujomis bendromis veiklomis poroje ir panašiai. Tokius asmenybės bruožų ir pasitenkinimo rezultatus galima pagrįsti Karney ir Bradbury (1995) pažeidžiamumo-streso-prisitaikymo modeliu. Kadangi asmeninės stiprybės ir silpnybės siejasi su pasitenkinimu romantinis santykiais, galime teigti, kad atvirumas patyrimui gali būti asmeninė stiprybė, kuri siejasi su didesniu pasitenkinimu romantiniais santykiais. Žinoma, remiantis Specht ir kolegų (2011) įžvalgomis, apie tai, kad patirtys santykiuose gali veikti ir keisti asmenines savybes, kadangi jauni suaugusieji pasižymi asmenybės bruožų lankstumu – reikšmingą ryšį galima aiškinti ir taip, kad romantinių santykių patirtis atsispindi ir pasitenkinimo ryšyje su atvirumu patyrimui dėl tokių priežasčių, kaip būnant ilguose santykiuose kyla noras išbandyti naujas veiklas ir įgyti naujų patirčių. Bendrai, atvirumo patyrimui asmenybės bruožas gali būti traktuojamas kaip kumuliacinis veiksnys pasitenkinimo lygiui santykiuose.

Antroji tyrimo hipotezė prognozavo, kad ilgesnė santykių trukmė ir gyvenimas su partneriu bus susiję su mažesniu pasitenkinimu romantiniais santykiais. Analizuojant hipotezės dalį apie santykių trukmės poveikį, buvo tikėtasi, kad ilgesnius santykius palaikantys asmenys bus mažiau pozityvus apie savo santykį su partneriu, kaip savo tyrime teigė Karney (2015). Tačiau dabartiniame tyrime paaiškėjo, kad šioje imtyje ilgesni santykiai susiję su didesniu pasitenkinimu romantiniais santykiais. Iš dalies rezultatai patvirtina kitų autorių nuomonę, kad pasitenkinimas romantiniais santykiais yra susijęs su santykių raida (Hurley & Reese-Weber, 2012). Analizuojant tokius rezultatus, susidaro įspūdis, kad dėl ilgesnio laiko romantiniuose santykiuose auga intymumas, atsiskleidžia nauji būdai kaip gerinti savo ir partnerio pasitenkinimą romantiniu santykiu bei bendrą poros santykių kokybę. Literatūra apibūdina, kad ilgesnis laikas santykiuose didina intymumą tarp partnerių (Hurley & Reese-Weber, 2012), kartu patirti santykių įvykiai, gyvenimo kartu ir santykių raidos patirtys partnerius suartina, padaro santykį įprastesnį ir abu asmenys tokiuose santykiuose laikui bėgant jaučiasi patogiau ir laisviau, kas siejasi su aukštesniu pasitenkinimu romantiniais santykiais. Galima prielaida, kad santykių raidos procese, t.y. ilgėjant santykių trukmei, patenkinti partnerio ir savo poreikius darosi lengviau, todėl ir santykių kokybė rodosi priimtinesnė. Be to, atsižvelgus į šiuos rezultatus galima daryti prielaidą, kad pasitenkinimą teikiančius santykius palaikyti yra malonu ir priimtina, todėl asmenys kurie yra patenkinti savo santykiais juose ir lieka. Be to santykių trukmės ir pasitenkinimo santykiais ryšiui įtakos galėjo turėti ir didesnis tiriamųjų amžius bei ekstraversijos ir sąmoningumo asmenybės bruožai, kurie taip pat buvo susiję su ilgesne santykių trukme.

Antroji hipotezė taip pat buvo skirta išsiaiškinti ar gyvenimas kartu su partneriu susijęs su mažesniu pasitenkinimu romantiniais santykiais. Tačiau hipotezė buvo paneigta, nes šio tyrimo imtyje asmenys gyvenantys su partneriu pasižymėjo aukštesniu pasitenkinimu savo santykiais, nei gyvenantys atskirai. Ankstesni tyrimai gyvenimą su partneriu siejo su aistros ir naujumo sumažėjimu, kuris sukuria rutiną ir nebekelia jaudinančių pojūčių (Maslauskaitė, 2005). Tačiau šioje imtyje susidaro įspūdis, kad gyvenimas kartu yra santykių raidos dalis, kuri didina partnerių intymumą bei to eigoje kelią pasitenkinimo jausmą. Kaip grindžia Socialinio investavimo principas (Roberts & Wood, 2006), tokie santykių įvykiai, kaip apsigyvenimas kartu keičia partnerių elgesį į brandesnį, labiau vertinantį savo romantinius santykius. Pagal Roberts ir Wood (2006) Socialinio investavimo principą, santykių įvykiai prisideda prie partnerių sąmoningumo, sutarumo ir emocinio stabilumo, todėl bendravimas ir komunikacija poroje gali tapti efektyvesnė, paprastesnė bei malonesnė. Todėl nenuostabu, kad gyvenimas su partneriu yra svarbus veiksnys tiriamųjų asmenybės bruožams, dėl kurių gali keistis ir pasitenkinimas. Dėl pastarųjų veiksnių pasitenkinimo jausmas santykiuose auga. Literatūra

aiškina ir tai, kad gyvenimas kartu yra naudingas ir konfliktų sprendimams, geresnei komunikacijai bei elgesio pokyčiams (Roberts & Wood, 2006). Todėl galime teigti, kad šioje imtyje toks santykių įvykis, kaip gyvenimas su partneriu atsiskleidžia pozityviais veiksniais pasitenkinimo lygiui santykiuose.

Trečioji šio tyrimo hipotezė spėjo, kad asmenybės bruožai ir santykių trukmė reikšmingai prognozuos pasitenkinimo romantiniais santykiais su partnerių lygį. Atlikus šia statistinę analizę paaiškėjo, kad hipotezė iš dalies patvirtinta ir ilgesnė santykių trukmė bei atvirumas patyrimui prognozavo aukštesnį pasitenkinimą romantiniais santykiais. Atvirumo patyrimui prognostinę vertę galima interpretuoti kaip atvirumo naujovėms ir pokyčiams, indėlio į santykių kokybę įtaką pasitenkinimo romantiniu santykiu augimui. Tokia sąsaja iš tiesų atrodo logiška ir paaiškina sveiką romantinių santykių raidą, kai partneriai laikui bėgant noriai stengiasi dėl bendros santykių gerovės ir tai suteikia pasitenkinimo santykiuose augimą. Iš dalies Karney ir Bradbury (1995) pažeidžiamumo-streso-prisitaikymo modelis paaiškina tai, kad parteriams pasiekti pasitenkinimą romantiniais santykiais gali padėti ilgesnis buvimas kartu su partneriu, kadangi prisitaikymo prie partnerio procesai taip pat siejasi su ilgalaikiu pasitenkinimu romantiniais santykiais (Karney & Bradbury, 1995). Kadangi santykių trukmė turi poveikį aukštesniam pasitenkinimui romantiniais santykiai, toks procesas galėtų būti ir paskatinimas nemesti savo turimų santykių susidūrus su sunkumais, o stengtis išspręsti nepasitenkinimą keliančias problemas. Abi šios prognozės atrodo labai susijusios, kadangi ilgesnis buvimas santykiuose atveria kelią išbandyti naujas konfliktų ir problemų sprendimo strategijas, ieškoti naujų bendrų veiklų bei taip didinti pasitenkinimą santykiais.

Ketvirta šio tyrimo hipotezė teigė, kad dalinimasis finansais bus reikšmingai susijęs su žemesniu pasitenkinimu romantiniais santykiais. Tačiau hipotezė buvo paneigta, nes analizės metu rastas aukštesnis pasitenkinimas tarp asmenų, kurie savo santykiuose dalijosi finansais. Šiame tyrime finansais su partneriu dalijosi mažiau tiriamųjų, tačiau jų pasitenkinimas santykiais vis tiek buvo aukštesnis, nei grupės, kuri finansais nesidalijo, todėl tai dar labiau sustiprina dalijimosi finansais naudą pasitenkinimui santykiais su partneriu. Galima priežastis, kodėl šioje imtyje dalijimasis finansais nebuvo siejamas su konfliktais ir iš to kylančiu stresu (Dew, Britt & Huston, 2012), kad jauni suaugusieji dar neturi rimtų finansinių įsipareigojimų, kadangi daug tiriamųjų studijuoja bei dirba arba tik dirba, turi savo pajamų ir nėra priklausomi nuo partnerio. Taip pat šioje imtyje mažuma tiriamųjų buvo susituokę ir turėjo vaikų, todėl galimai jų finansiniai poreikiai buvo mažesni. Kaip savo tyrime teigė Dew (2007) finansai gana stipriai prisideda prie asmeninės gerovės, todėl galimai šioje tiriamųjų imtyje finansai prisidėjo prie pasitenkinimo, nes apjungus finansus su partneriu pagerėja finansinis stabilumas ir gyvenimo kokybė.

Penktoji hipotezė buvo skirta išsiaiškinti ar moterų pasitenkinimas romantiniais santykiais bus žemesnis nei vyrų. Statistinė pasitenkinimo vidurkių analizė atskleidė, kad svarbaus skirtumo tarp vyrų ir moterų pasitenkinimo šioje imtyje nebuvo, todėl hipotezė liko nepatvirtinta. Kadangi ankstesni tyrimai teigė, kad moterys dažniausiai pasižymi mažesniu pasitenkinimu romantiniais santykiais su partneriu (Maslauskaitė, 2005), šioje imtyje pasitenkinimo vidurkių skirtumas tarp lyčių buvo minimalus. Dažniausiai moterų nepasitenkinimas santykiais kildinamas iš lūkesčių neatitikimo santykiuose (Bernard, 1979), todėl galima daryti išvadą, kad dabartinių jaunų suaugusių moterų lūkesčiai yra gerokai pasikeitę. Pavyzdžiui, dabartiniai feminizmo bei lyčių lygybės judėjimai bei informacijos pasiekiamumas galėjo prisidėti prie moterų lūkesčių formacijos pokyčių ir savivertės pakilimo nelikti netenkinančiuose poreikių santykiuose bei juos gerinti. Taip pat šiuos ryšius gali paaiškinti Thibaut ir Kelley (1978) Tarpusavio priklausomybės teorija, kuri teigia, žmonės renkasi jų lūkesčius atitinkančius santykius. Galima daryti išvadą, kad dabartinėje imtyje vyrai ir moterys gana panašiai vertina savo romantinius santykius, lyčių santykių lūkesčiai galimai yra supanašėję bei skirtumai tarp lyčių keičiasi ir negatyvus moterų santykių vertinimas darosi pozityvesnis.

Dar viena tyrime analizuota hipotezė, kad išsiskyrę asmenys savo pasitenkinimą santykiais vertins mažesniais balais, nei asmenys tyrimo metu palaikantys romantinius santykius. Šioje imtyje išsiskyrusių asmenų pasitenkinimas romantiniais santykiais buvo žemesnis, todėl šešta hipotezė pasitvirtino. Natūralu, kad santykiai baigiasi, kai nėra patenkinantys bent vieno partnerio lūkesčių, todėl negatyvus tokių santykių vertinimas nestebina. Kaip teigia Busby (2019), išsiskyrimas siejasi su neigiamomis emocijomis, todėl ir santykių vertinimas gali būti subjektyvus, paremtas išgyventomis emocijomis. Taip pat išsiskyrusių asmenų imtis šiame tyrime buvo mažesnė, todėl tai galėjo paveikti pasitenkinimo vidurkio reikšmę lyginant šias dvi grupes.

Nepaisant gautų reikšmingų rezultatų ir kai kurių hipotezių pasitvirtinimo, šis tyrimas turėjo ribotumų. Pirmiausia, svarbu paminėti, kad šio tyrimo rezultatus ir iš to kilusias išvadas galima taikyti tik šio tyrimo imčiai. Šį efektą galėjęs paryškinti veiksnys tai būtent šios imties specifiškumas ir homogeniškumas. Dalis tiriamųjų buvo psichologijos studentai bei iš tyrėjos artimųjų ir pažįstamųjų rato. Psichologijos studijos galėjo prisidėti prie to, kad dauguma tiriamųjų žinojo tiriamų konstruktų apibūdinimus bei galėjo būti naudoję savo tyrimams tuos pačius klausimynus, todėl yra tikimybė, kad atsakymus galėjo paveikti žinios arba noras įtikti/padėti tyrėjai. Taip pat, kai kurie tiriamieji buvo tyrėjos draugai ir artimi asmenys, kurie

galėjo atsakinėti į klausimus nevisiškai atvirai dėl pavojaus anonimiškumui ar norint padėti gauti didesnė kiekybę rezultatų.

Svarbu paminėti ir tai, kad šis tyrimas orientavosi tik į jaunų suaugusiųjų raidos etapą, todėl šio tyrimo rezultatai neatspinti vyresnių asmenų pasitenkinimo romantiniais santykiais ir negali būti lyginami su bendra populiacija. Norint išsamiau išnagrinėti asmenybės poveikį pasitenkinimui romantiniais santykiais būtų svarbu atlikti ir platesnio amžiaus asmenų tyrimą, galbūt įtraukti tėvystės ar santuokos poveikį.

Nepaisant to, dabartinis ir panašūs tyrimai galėtų būti naudingi jaunų suaugusiųjų problemų romantinėje srityje suvokimui, analizuojant juos ne tik per asmenybės bruožus bet ir kitus vidinius ir išorinius veiksnius. Kadangi jauni suaugusieji dažnai patiria sunkumus ir krizes santykiuose su partneriu, problemiškai išgyvena skyrybas, patiria sunkumus susidėliojant prioritetus ir lūkesčius santykiams bei potencialiam partneriui tokie ir panašūs tyrimai galėtų būti naudingi savęs ir kitų suvokimui.

Apibendrinant, pagrindinis šio tyrimo tikslas buvo išsiaiškinti ryšį tarp pasitenkinimo romantiniais santykiais, asmenybės bruožų ir santykių trukmės. Išanalizavus gautus rezultatus nustatyta, kad didesnis pasitenkinimas romantiniais santykiais šioje imtyje susijęs su atvirumo patyrimui bruožu bei ilgesne santykių trukme. Lyginant šiuos rezultatus su literatūra, atvirumo patyrimui ryšys kiek nustebino, nes buvo pristatomas kaip dažniau nereikšmingas santykyje su pasitenkinimu. Skirtingai nei tikėtasi, ilgesnė santykių trukmė turėjo teigiamą poveikį pasitenkinimui romantiniais santykiais. Lygiai taip pat dalijimasis finansais ir gyvenimas kartu su partneriu taip pat buvo susiję su aukštesniais pasitenkinimo romantiniais santykiais balais. Be to, buvusių santykių analizavimas atskleidė, kad asmenys savo pasitenkinimą buvusiais romantiniais santykiais vertino žemesniais balais.

IŠVADOS

1. Didesni įverčiai atvirumo patyrimui bruožę yra susiję su aukštesniu pasitenkinimu romantiniais santykiais.
2. Ilgiau santykius palaikantys asmenys pasižymi aukštesniu pasitenkinimo romantiniais santykiais lygiu.
3. Pasitenkinimo romantiniais santykiais balai aukštesni pas tuos tiriamuosius, kurie gyvena/gyveno kartu su partneriu.
4. Ilgesnė santykių trukmė ir aukštesni įverčiai atvirumo patyrimui bruože lemia aukštesnį tiriamųjų pasitenkinimą romantiniais santykiais.
5. Pasitenkinimo romantiniais santykiais įverčiai aukštesni pas tuos tiriamuosius kurie poroje dalijasi finansais.
6. Šioje imtyje neaptikti pasitenkinimo romantiniais santykiais skirtumai tarp lyčių.
7. Pasitenkinimo romantiniais santykiais įverčiai aukštesni pas asmenis, kurie tyrimo metu palaikė romantinius santykius, nei pas asmenis analizuojančius savo praeities santykius.

LITERATŪRA

1. Asselmann, E., & Specht, J. (2020). Taking the ups and downs at the rollercoaster of love: Associations between major life events in the domain of romantic relationships and the Big Five personality traits. *Developmental Psychology, 56* (9), 1803–1816. https://doi.org/10.1037/dev0001047
2. Bardi, A., & Ryff, C. D. (2007). Interactive effects of traits on adjustment to a life transition. *Journal of Personality*, *75*, 955–984. https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2007.00462.x
3. Barelds, D. P. H. (2005). Self and partner personality in intimate relationships. *European Journal of Personality*, *19* (6), 501–518. https://doi.org/10.1002/per.549
4. Baumeister, R. F., Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, *117* (3), 497-529.
5. Benet-Martínez, V., & John, O. P. (1998). Los Cinco Grandes across cultures and ethnic groups: Multitrait-multimethod analyses of the Big Five in Spanish and English. *Journal of Personality and Social Psychology, 75* (3), 729–750. https://doi.org/10.1037/0022-3514.75.3.729
6. Bernard, J. (1972). *The Future of Marriage*. New York: Bantam.
7. Berscheid, E. (1999). The greening of relationship science. *American Psychologist, 54* (4), 260–266. https://doi.org/10.1037/0003-066X.54.4.260
8. Bleidorn, W., Hopwood, C. J., & Lucas, R. E. (2018). Life events and personality trait change. *Journal of Personality, 86(1)*, 83–96. https://doi.org/10.1111/jopy.12286
9. Bleidorn, W., Klimstra, T. A., Denissen, J. J. A., Rentfrow, P. J., Potter, J., & Gosling, S. D. (2013). Personality maturation around the world: A cross-cultural examination of social-investment theory. *Psychological Science, 24* (12), 2530–2540. https://doi.org/10.1177/0956797613498396
10. Busby, D. M., Willoughby, B. J., & McDonald, M. L. (2019). Is it the sex, the romance, or the living together? The differential impact of past sexual, romantic, and cohabitation histories on current relationship functioning. *Couple and Family Psychology: Research and Practice, 8* (2), 90–104. https://doi.org/10.1037/cfp0000117
11. Celik, E. (2014). Adaptation of relationship assessment scale to Turkish culture: study of validity and reliability. *International Journal of Psychology and Educational Studies, 1* (1):1-7. doi:10.17220/ijpes.2014.01.001

12. Cherry, K. (2021). The Big Five Personality Traits. *Verywellmind*. Medically reviewed by David Susman, PhD. https://www.verywellmind.com/the-big-five-personality-dimensions-2795422
13. Collins, A., & van Dulmen, M. (2006). Friendships and Romance in Emerging Adulthood: Assessing Distinctiveness in Close Relationships. In J. J. Arnett & J. L. Tanner (Eds.), *Emerging adults in America: Coming of age in the 21st century*, 219–234. American Psychological Association. https://doi.org/10.1037/11381-009
14. Costa, P. T., Jr., & McCrae, R. R. (1997). Stability and change in personality assessment: The Revised NEO Personality Inventory in the year 2000. *Journal of Personality Assessment*, *68*, 86–94. http://dx.doi.org/ 10.1207/s15327752jpa6801_7
15. DeNeve, K. M., & Cooper, H. (1998). The happy personality: A meta-analysis of 137 personality traits and subjective wellbeing. *Psychological Bulletin, 124* (2), 197-229. https://doi.org/10.1037/0033-2909.124.2.197
16. Dew, J. P.,, Britt, S., & Huston, S. (2012). Examining the Relationship between Financial Issues and Divorce. *Family Relations, 61*, 615-628. doi:10.1111/j.1741-3729.2012.00715.x
17. Dew, J., P., (2007), "Two Sides of the Same Coin? The Differing Roles of Assets and Consumer Debt in Marriage". Journal of Family and Economic Issues, *28* (1), 89–104. doi:10.1007/s10834-006-9051-6
18. Dinkel, A., & Balck, F. (2005). An evaluation of the german relationship assessment scale. *Swiss Journal of Psychology / Schweizerische Zeitschrift für Psychologie / Revue Suisse de Psychologie, 64* (4), 259–263. https://doi.org/10.1024/1421-0185.64.4.259
19. Dyrenforth, P. S., Kashy, D. A., Donnellan, M. B., Lucas, R. E. (2010). Predicting relationship and life satisfaction from personality in nationally representative samples from three countries: The relative importance of actor, partner, and similarity effects. *Journal of Personality and Social Psychology, 99* (4), 690–702. https://doi.org/10.1037/a0020385
20. Endriulaitienė, A., Genevičiūtė – Janonienė, G. (2008). Darbuotojų asmenybės savybių ir darbo motyvacijos sąsajos. *Psichologija, 38*, 100-114. https://doi.org/10.15388/Psichol.2008.0.2601
21. Finkel, E. J., Eastwick, P. W., Karney, B. R., Reis, H. T., Sprecher, S. (2012). Online Dating: A Critical Analysis From the Perspective of Psychological Science. *PubMed*. https://doi.org/10.1177/1529100612436522

22. Finn, C., Zimmermann, J., & Neyer, F. J. (2017). Personality development in close relationships. In J. Specht (Ed.), *Personality development across the lifespan*, 357–369. Elsevier Academic Press. https://doi.org/10.1016/B978-0-12-804674-6.00022-3
23. Finn, C., Mitte, K., & Neyer, F. J. (2013). The relationship-specific interpretation bias mediates the link between neuroticism and satisfaction in couples. *European Journal of Personality*, *27* (2), 200-212. https://doi.org/10.1002/per.1862
24. Fletcher, G. J. O., Simpson, J. A., Campbell, L., Overall, C. N. (2015). Pair-Bonding, Romantic Love, and Evolution: The Curious Case of Homo sapiens. *Perspectives on Psychological Science, 10* (1), 20-36. doi:10.1177/1745691614561683
25. Funk, J. L., Rogge, R. D. (2007). Testing the Ruler With Item Response Theory: Increasing Precision of Measurement for Relationship Satisfaction With the Couples Satisfaction Index. *Journal of Family Psychology*, *21* (4), 572-83. doi:10.1037/0893-3200.21.4.572
26. Furler, K., Gomez, V., Grob, A. (2014). Personality Perceptions and Relationship Satisfaction in Couples. *Journal of Research in Personality*, *50* (1). doi:10.1016/j.jrp.2014.02.003
27. Galliher, R. V., Welsh, D. P., Rostosky, S. S., Kawaguchi, M. C. (2004). Interaction and Relationship Quality in Late Adolescent Romantic Couples. *Journal of Social and Personal Relationships, 21* (2), 203-216. https://doi.org/10.1177/0265407504041383
28. Gerlach T., M., Driebe J., C., Reinhard S., K. (2018). Personality and Romantic Relationship Satisfaction. *Encyclopedia of Personality and Individual Differences*, https://doi.org/10.1007/978-3-319-28099-8_718-1
29. Hee, O. C. (2014). „Validity and Reliability of the Big Five Personality Traits Scale in Malaysia". *International Journal of Innovation and Applied Studies*, *5* (4), 309–315.
30. Heller, D., Watson, D., & Ilies, R. (2004). The Role of Person Versus Situation in Life Satisfaction: A Critical Examination. *Psychological Bulletin*, *130* (4), 574-600. doi:10.1037/0033-2909.130.4.574
31. Hendrick, S.S. (1988). A generic measure of relationship satisfaction. *Journal of Marriage and the Family*, *50*, 93-98. http://dx.doi.org/10.2307/352430
32. Hendrick, S.S., Dicke, A., Hendrick, C. (1998). The relationship assessment scale. Journal of Social and Personal Relationships, *15*, 137–142. https://doi.org/10.1177/0265407598151009
33. Hogan, J., Barrett, P., & Hogan, R. (2007). Personality measurement, faking, and employment selection. *Journal of Applied Psychology*, *92* (5), 1270 – 1285. https://doi.org/10.1037/0021-9010.92.5.1270

34. Hurley, L., Reese-Weber, M. (2012). Conflict Strategies and Intimacy: Variations by Romantic Relationship Development and Gender. *Interpersona An International Joural on Personal Relationships, 6* (2), 200-210. doi:10.5964/ijpr.v6i2.101
35. John, O. P., & Srivastava, S. (1999). The Big Five Trait taxonomy: History, measurement, and theoretical perspectives. In L. A. Pervin & O. P. John. *Handbook of personality: Theory and research* (2nd ed.). New York: Guilford.
36. John, O. P., Donahue, E. M., & Kentle, R. L. (1991). *The Big Five Inventory –Versions 4a and 54*. Berkley, CA: Universitty of California, Berkley, Institute of Personality and Social Research.
37. John, O. P., Naumann, L. P., & Soto, C. J. (2008). Paradigm Shift to the Integrative Big-Five Trait Taxonomy: History,, Measurement, and Conceptual Issues. In O. P. John, R. W. Robins, & L. A. Pervin (EDS.*), Handbook of personality: Theory and research*, 114-158. New York, NY: Filford Press.
38. Karney, B. R. (2015). Why marriages change over time. In M. Mikulincer, P. R. Shaver, J. A. Simpson, & J. F. Dovidio (Eds.), *APA handbook of personality and social psychology, Interpersonal relations, 3,* 557–579. https://doi.org/10.1037/14344-020
39. Karney, B. R., Bradbury N. T. (1995). The Longitudinal Course of Marital Quality and Stability: A Review of Theory, Method, and Research. *Psychological Bulletin*, *118* (1), 3-34. doi:10.1037/0033-2909.118.1.3
40. Kelley H. H., Thibaut, J. W. (1978) *Interpersonal relations: A theory of interdependence*. New York: Wiley.
41. Legkauskas, V. (2007). Partnerio lyginamojo pranašumo, elgesio ir pasitenkinimo poros santykiais sąsajos. *Psichologija,* 1392-0359.
42. Madsen, S., Collins, W. A. (2005). Differential predictions of young adult romantic relationships from transitory vs. longer romantic experiences during adolescence. *Society for research in child development*, Atlanta, GA.
43. Malouff, J. M., Thorsteinsson, E. B., Schutte, N. S., Bhullar, N. (2010). The Five-Factor Model of personality and relationship satisfaction of intimate partners: A meta-analysis. *Journal of Research in Personality*, *44* (1). doi:10.1016/j.jrp.2009.09.004
44. Maroufizadeh S., et al. (2018). The Relationship Assessment Scale (RAS) in infertile patients: A reliability and validity study. *Middle East Fertility Society Journal*, *23*, 471-475. https://doi.org/10.1016/j.mefs.2018.04.001
45. Maslauskaitė A. (2005). *Tarpusavio santykių kokybė Lietuvos šeimose*. *Sociologija. Mintis ir veiksmas, 150*, 122-134. https://doi.org/10.15388/SocMintVei.2005.1.5989

46. McCrae, R. R. and Costa, P. T. (1991). Adding Liebe und Arbeit– the full 5-factor model and well-being. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *17*, 227–232. doi: 10.1177/014616729101700217
47. McCrae, R. R., & Costa, P. T., Jr. (2008). The five-factor theory of personality. In O. P. John, R. W. Robins, & L. A. Pervin (Eds.), *Handbook of personality: Theory and research*, 159–181.
48. Myers D., G. (2008). *Psichologija*. Kaunas: Poligrafija ir informatika.
49. *Oficialiosios statistikos portalas*. Lietuvos gyventojai, ištuokos (2020). https://osp.stat.gov.lt/lietuvos-gyventojai-2020/santuokos-ir-istuokos/istuokos
50. Reynolds, J., Houlston, C., Coleman, L. (2014). Understanding Relationship Quality. *Oneplus One*.
51. Renshaw K. D., McKnight, P., Caska, C. M., Blais, R. K. (2011). The utility of the relationship assessment scale in multiple types of relationships, *Journal of Social and Personal Relationships*, *28*, 435–447. https://doi.org/10.1177/0265407510377850
52. Rhoades, G. K., Kamp Dush, C. M., Atkins, D. C., Stanley, S. M., & Markman, H. J. (2011). Breaking up is hard to do: The impact of unmarried relationship dissolution on mental health and life satisfaction. *Journal of Family Psychology, 25* (3), 366–374. https://doi.org/10.1037/a0023627
53. Roberts, B. W., & Wood, D. (2006). Personality development in the context of the neo-socioanalytic model of personality. In D. Mroczek & T. Little (Eds.). *Handbook of personality development*. New York, Lawrence Erlbaum.
54. Robles, T. F., Slatcher, B. R., Trombello, M. J., McGinn, M. M. (2015). Marital quality and health: A meta-analytic review. *Psychology Bulletin*, *140* (1), doi:10.1037/a0031859
55. Rodrigues, D., & Lopes, D. (2013). The Investment Model Scale (IMS): Further studies on construct validation and development of a shorter version (IMS-S). *Journal of General Psychology, 140* (1), 16–28. https://doi.org/10.1080/00221309.2012.710276
56. Schaffhuser, K., Allemand, M., Martin, M. (2014). Personality Traits and Relationship Satisfaction in Intimate Couples: Three Perspectives on Personality. *European Journal of Personality, 28* (2). doi:10.1002/per.1948
57. Slatcher, R. B., & Vazire, S. (2009). Effects of global and contextualized personality on relationship satisfaction. *Journal of Research in Personality*, *43*, 624-633. doi:10.1016/j.jrp.2009.02.012

58. Solomon, B. C., & Jackson, J. J. (2014). Why do personality traits predict divorce? Multiple pathways through satisfaction. *Journal of Personality, 6* (6), 978-96. https://doi.org/10.1177/0956797614551370
59. Spanier, G. B. (1976). Measuring dyadic adjustment: New scales for assessing the quality of marriage and other dyads. *Journal of Marriage and the Family*, *38* (1), 15–28. doi: 10.2307/350547.
60. Specht, J., Egloff, B., & Schmukle, S. C. (2011). Stability and change of personality across the life course: The impact of age and major life events on mean-level and rankorder stability of the Big Five. *Journal of Personality and Social Psychology*, *101*, 862– 882. https://doi.org/10.1037/a0024950.
61. Stankūnienė, V., Jonkarytė, A., Mikulionienė, S., Mitrikas, A. ir Maslauskaitė, A. (2003). *Šeimos revoliucija? Iššūkiai šeimos politikai*. Vilnius: STI.
62. Valickas G., Vilniaus Universitetas, Asmenybės psichologijos kursas, Vilnius, 2020, asmeninis apibrėžimas.
63. Ventegodt, S., Flensborg-Madsen, T., Andersen, J. N., Merrick, J. (2008). What influence do major events in life have on our later quality of life? A retrospective study on life events and associated emotions. *Medical Science Monitor: International Medical Journal of Experimental and Clinical Research, 12* (2), 9-15.

PRIEDAI

1 PRIEDAS

Sveiki, esu Vilniaus universiteto ketvirto kurso psichologijos studijų programos studentė Neli Šaronovaitė. Šiuo metu atlieku tyrimą bakalauriniam darbui apie jaunų suaugusiųjų pasitenkinimą romantiniais santykiais ir jų asmenybės bruožus (darbo vadovas: Vilmantė Pakalniškienė). Jei Tau yra 18-30 metų ir šiuo metu esi romantiniuose santykiuose arba juose buvai anksčiau, labai kviečiu sudalyvauti šiame tyrime ir atsakyti į žemiau pateiktus klausimus. Atsakymų į klausimus pildymas užtruks iki 15 minučių. Apklausą galite nutraukti bet kuriuo metu, tačiau labai prašau pasistengti atsakyti į visus klausimus ir tai padaryti kuo nuoširdžiau. Teisingų atsakymų nėra, todėl pasirinkite tuos, kurie apibūdina jus tiksliausiai. Visa šioje anketoje pateikta informacija yra konfidenciali ir anonimiška bei bus naudojama tik bakalauro darbo tikslais. Tik tyrimo vykdytoja turės prieigą prie pateiktos informacijos. Baigiamajame darbe, kuriame bus skelbiami tyrimo rezultatai, bus pateikta tik apibendrinta tyrimo metu surinkta informacija. Iškilus klausimams dėl tyrimo vykdymo ar norint sužinoti apibendrintus tyrimo rezultatus, galima susisiekti su tyrėja el. paštu: neli.saronovaite@fsf.stud.vu.lt

Dėkoju už Tavo atsakymus ir skirtą laiką!

Ar sutinkate dalyvauti tyrime?

- Taip
- Ne

2 PRIEDAS

Keli klausimai apie Tave ir Tavo romantinius santykius:

1. Kiek šiuo metu Tau yra metų?

□18, □19, □20, □21, □22, □23, □24, □25, □26, □27, □28, □29, □30.

2. Kokia Tavo lytis?

□Moteris □Vyras □Kita...

3. Koks Tavo išsilavinimas?

□Pagrindinis □Vidurinis □Profesinis □Aukštasis neuniversitetinis □Aukštasis universitetinis □Kita...

4. Kokia tavo socialinė padėtis?

□Dirbu □Studijuoju/mokausi □Nei dirbu, nei studijuoju/mokausi □Dirbu ir studijuoju/mokausi □Kita...

5. Ar šiuo metu palaikai romantinius santykius?

□Taip □Ne

6. Jeigu į penktą klausimą atsakei teigiamai, kiek laiko trunka Tavo romantiniai santykiai? (laiką įrašyk mėnesiais)

....

7. Jeigu į penktą klausimą atsakei neigiamai, prieš kiek laiko buvai romantiniuose santykiuose? (laiką įrašyk mėnesiais)

....

8. Jeigu į penktą klausimą atsakei neigiamai, kiek laiko truko Tavo santykiai? (laiką įrašyk mėnesiais)

....

9. Ar gyvenate (gyvenote) kartu su partneriu?

□Taip □Ne

10. Ar esate (buvote) susituokę su partneriu?

□ Taip □Ne

11. Ar būdami santykiuose su partneriu dalinatės bendrais finansais (turite bendrą banko sąskaitą, buities prekes perkate už bendrus pinigus ir t.t.)?

□Taip □Ne □Kita...

12. Art urite vaikų?

□Taip □Ne □Kita…

3 PRIEDAS

3.1. priedas. *Moterų romantinių santykių trukmė ir amžius*

	N	Mažiausia reikšmė	Didžiausia reikšmė	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Amžius	101	18	30	22,16	2,23
Romantinių santykių trukmė, esančių santykiuose	78	2	132	31,79	26,33
Romantinių santykių trukmė, nebesančių santykiuose	18	2	60	14,67	14,36

Pastaba. *Santykių trukmė nurodoma mėnesiais*

3.2. priedas. *Vyrų romantinių santykių trukmė ir amžius*

	N	Mažiausia reikšmė	Didžiausia reikšmė	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Amžius	66	18	30	22,86	3,11
Romantinių santykių trukmė, esančių santykiuose	42	3	120	26,52	25,35
Romantinių santykių trukmė, nebesančių santykiuose	18	3	84	21	22,81

Pastaba. *Santykių trukmė nurodoma mėnesiais*

4 PRIEDAS

4.1 priedas. *Skewness ir Kurtosis testų rezultatai*

	Skewness		Kurtosis	
	Statistika	SD	Statistika	SD
Pasitenkinimas romantiniais santykiais	-0,791	0,187	-0,341	0,373
Ekstraversija	-0,151	0,187	-0,268	0,373
Sutarumas	0,031	0,187	-0,119	0,373
Sąmoningumas	-0,143	0,187	-0,005	0,373
Neurotiškumas	-0,260	0,187	-0,402	0,373
Atvirumas patyrimui	-0,828	0,187	0,403	0,373

Pastaba. *p < 0,05

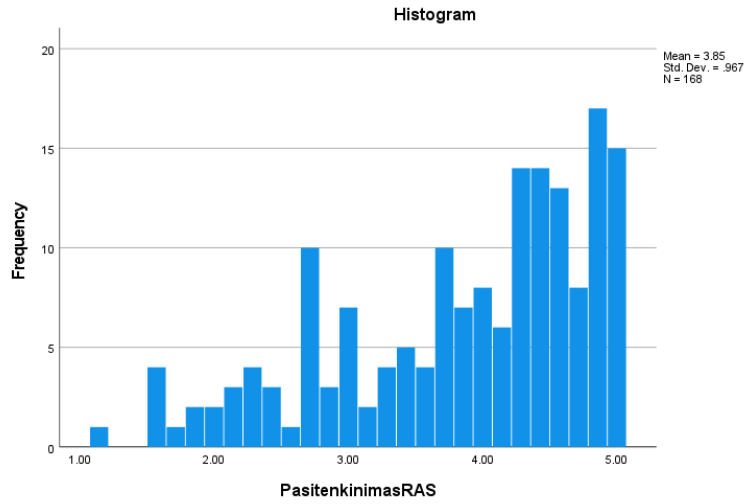
4.2 priedas. *Kolmogorov-Smirnov testo rezultatai*

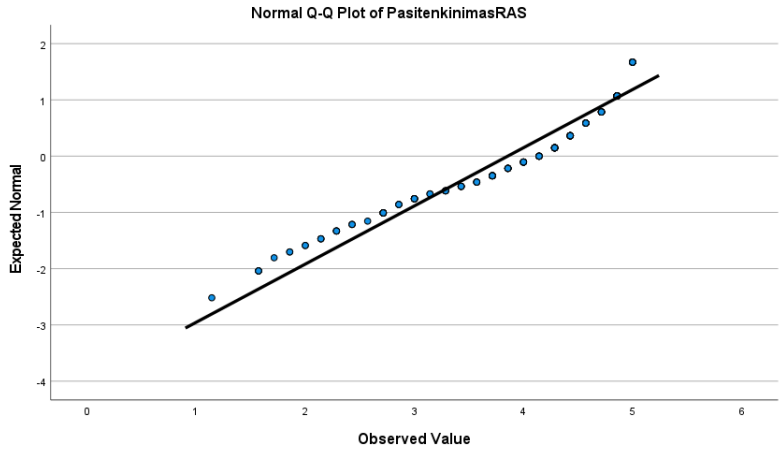
	Statistika	*p*
Pasitenkinimas romantiniais santykiais	0,154	<0,001
Ekstraversija	0,081	0,010
Sutarumas	0,087	0,003
Sąmoningumas	0,071	0,040
Neurotiškumas	0,070	0,044
Atvirumas patyrimui	0,120	<0,001

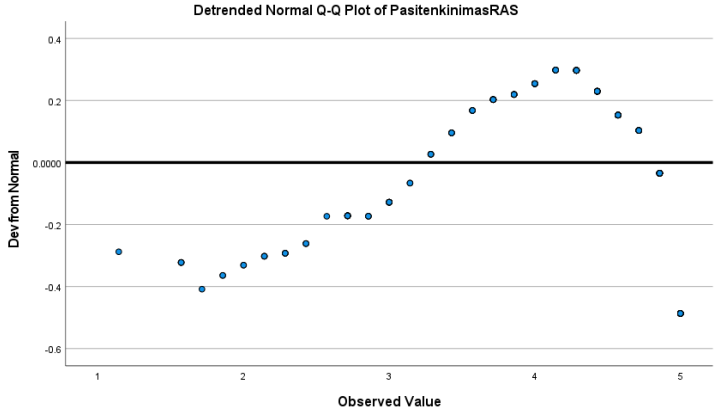
Pastaba. *p < 0,05

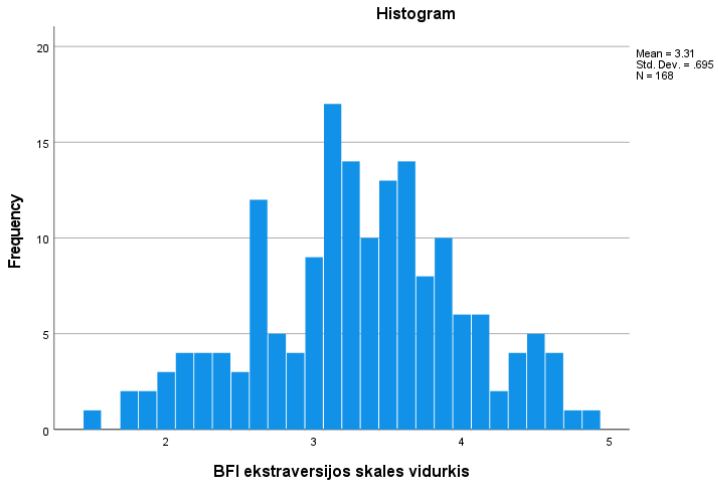
5 PRIEDAS

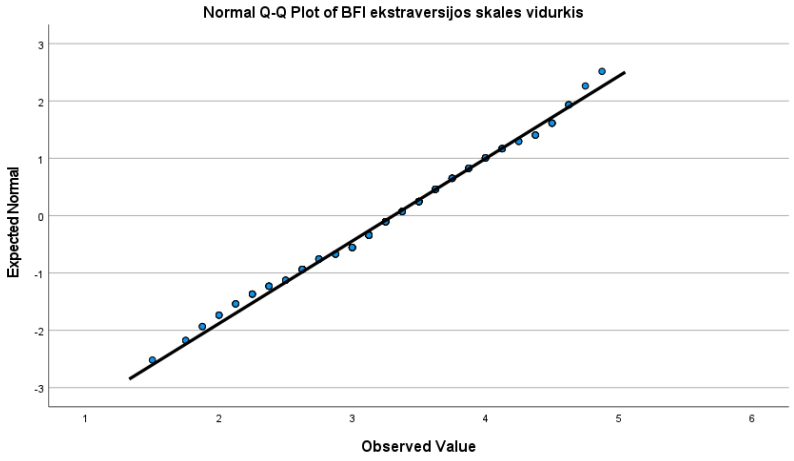
Pasitenkinimo, ekstraversijos, sutarumo, sąmoningumo, neurotiškumo ir atvirumo patyrimui histogramos, Normal q-q plot ir Detrended Normal q-q plot, duomenų normalumo pasiskirstymui analizuoti.

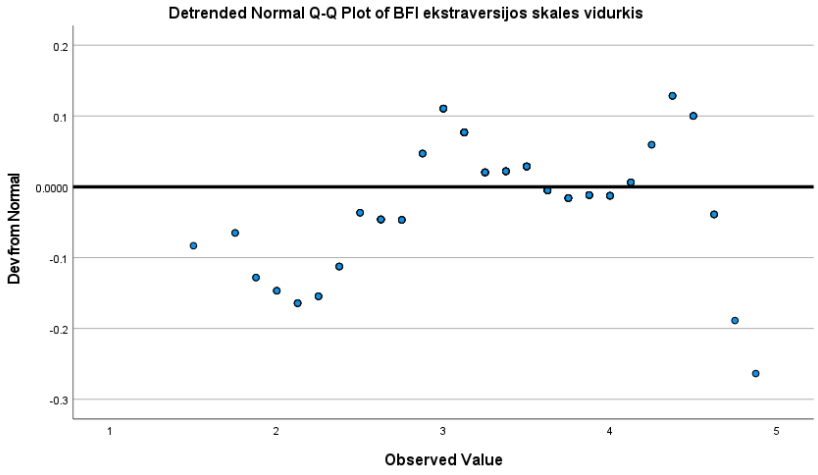

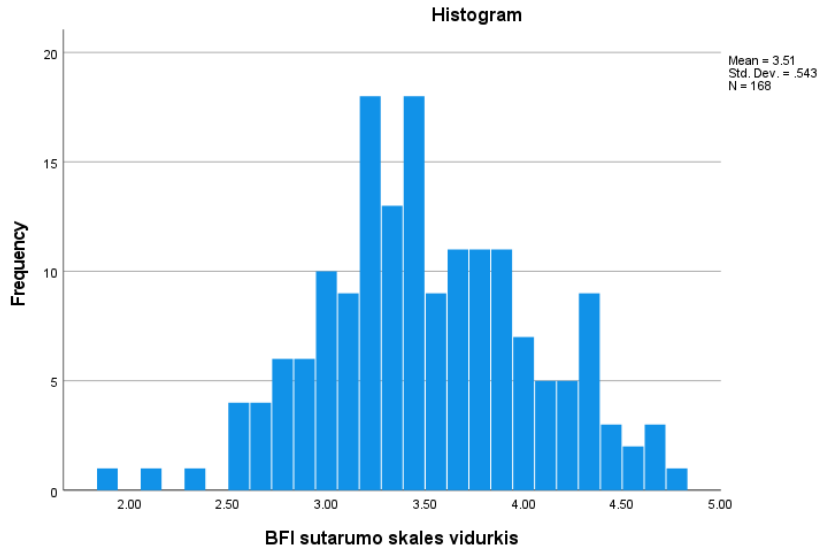

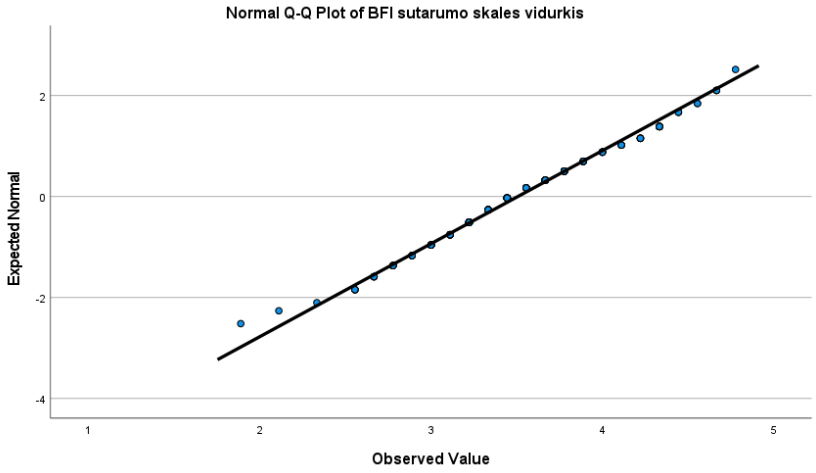

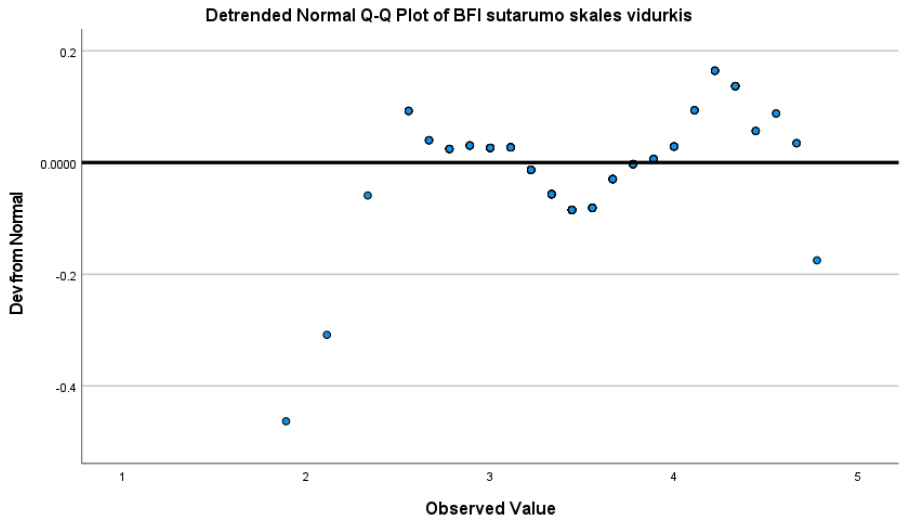

Histogram
Mean = 3.31
Std. Dev. = .695
N = 168
Frequency
BFI ekstraversijos skales vidurkis

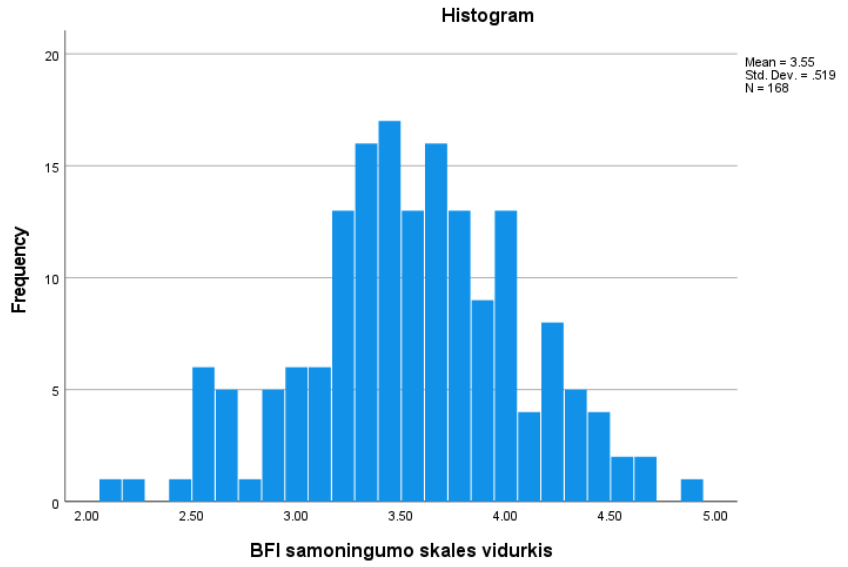

Normal Q-Q Plot of BFI ekstraversijos skales vidurkis
Expected Normal
Observed Value

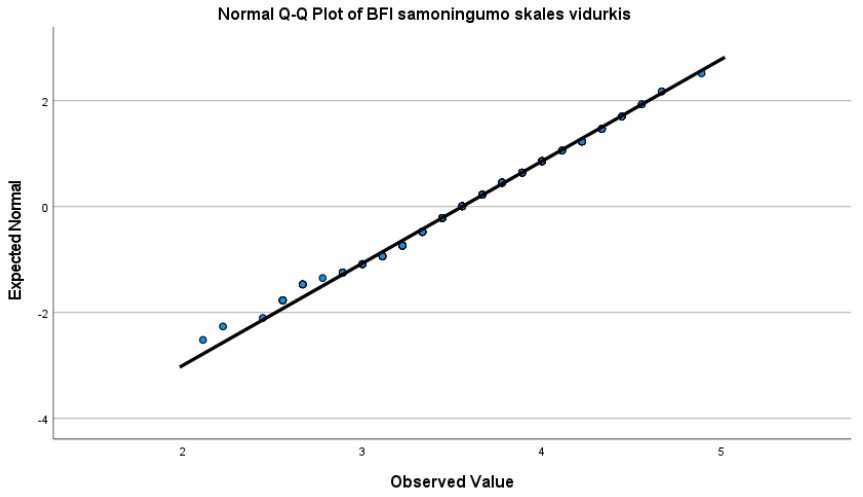

Detrended Normal Q-Q Plot of BFI ekstraversijos skales vidurkis
Dev from Normal
Observed Value

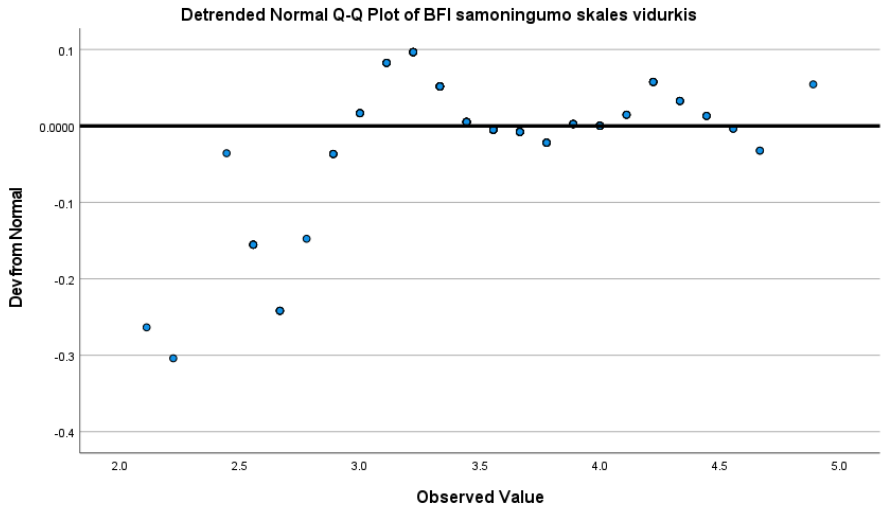

Histogram
Mean = 3.51
Std. Dev. = .543
N = 168
Frequency
BFI sutarumo skales vidurkis

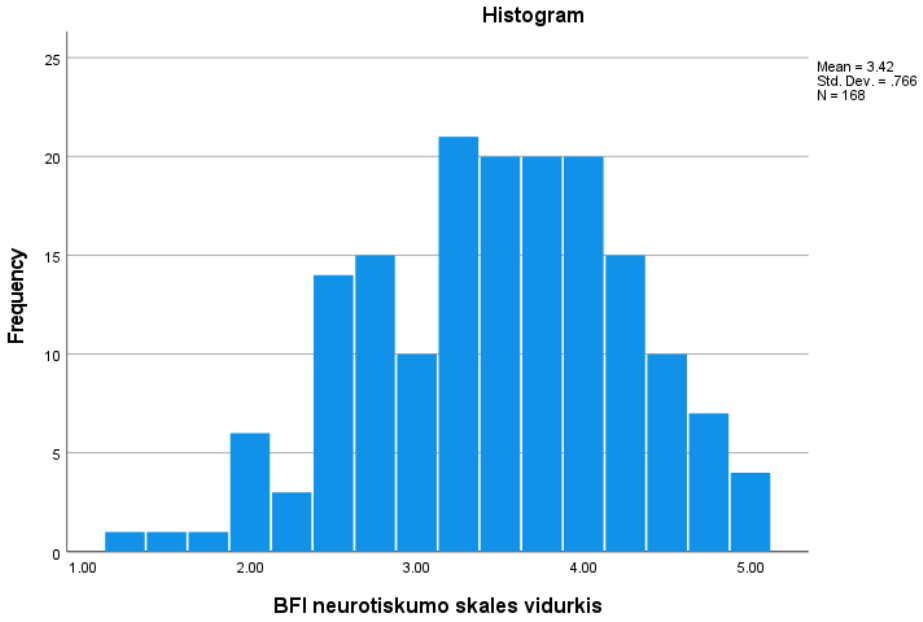

Normal Q-Q Plot of BFI sutarumo skales vidurkis
Expected Normal
Observed Value

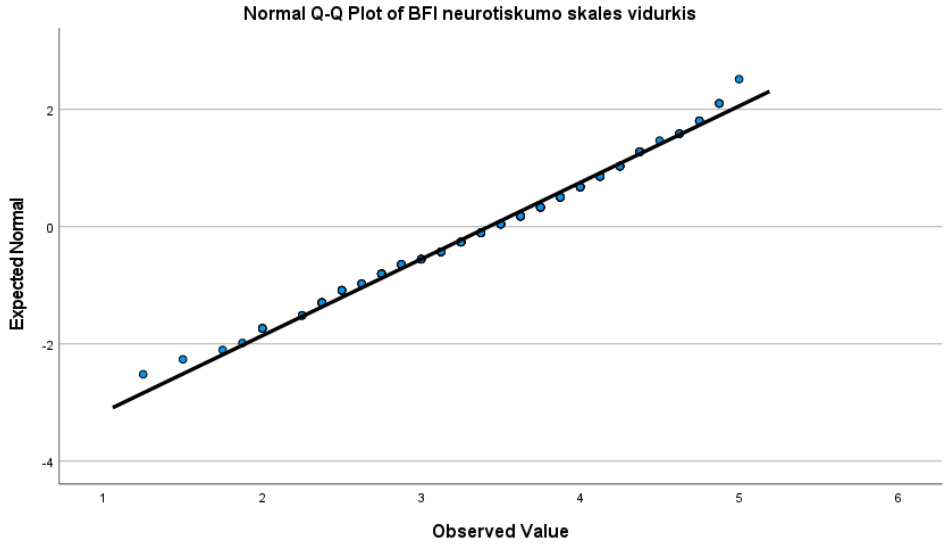

Detrended Normal Q-Q Plot of BFI sutarumo skales vidurkis
Dev from Normal
Observed Value

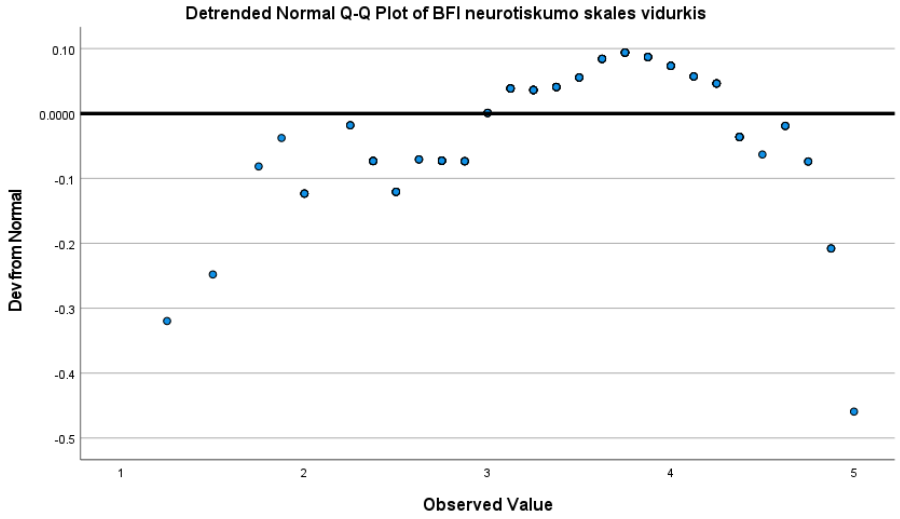

Histogram
Mean = 3.55
Std. Dev. = .519
N = 168
Frequency
BFI samoningumo skales vidurkis

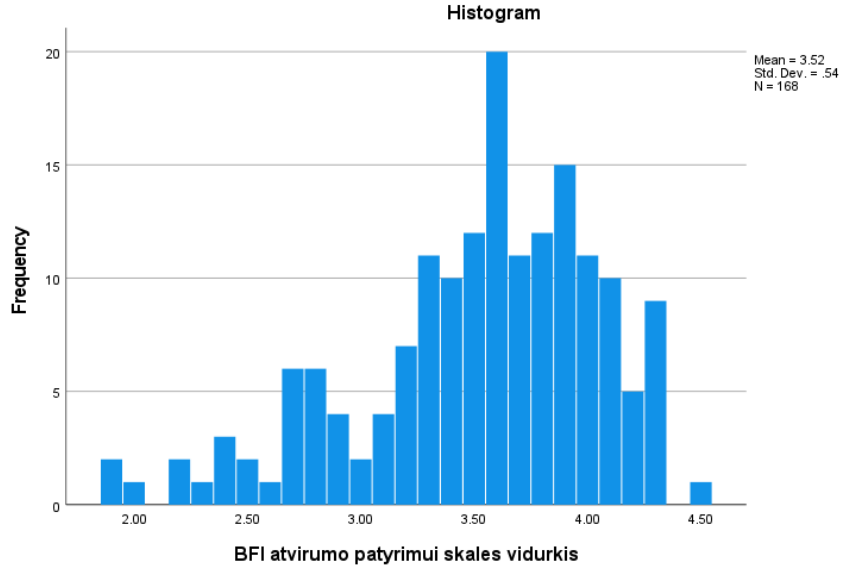

Normal Q-Q Plot of BFI samoningumo skales vidurkis
Expected Normal
Observed Value

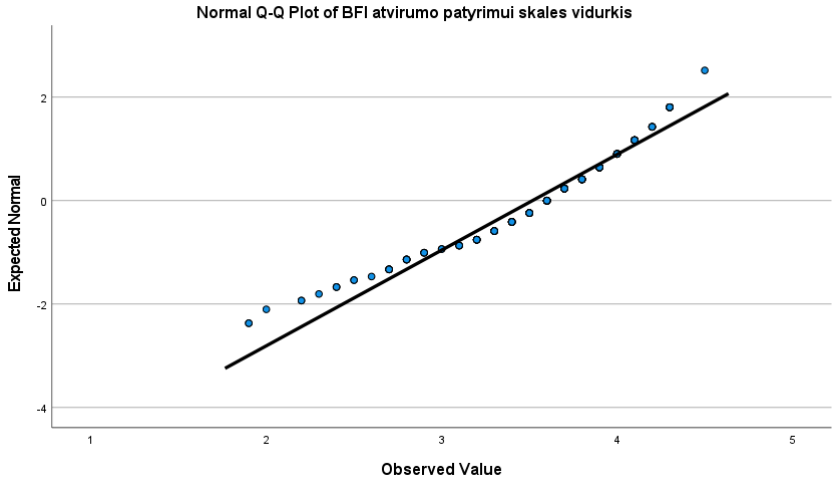

Detrended Normal Q-Q Plot of BFI samoningumo skales vidurkis
Dev from Normal
Observed Value

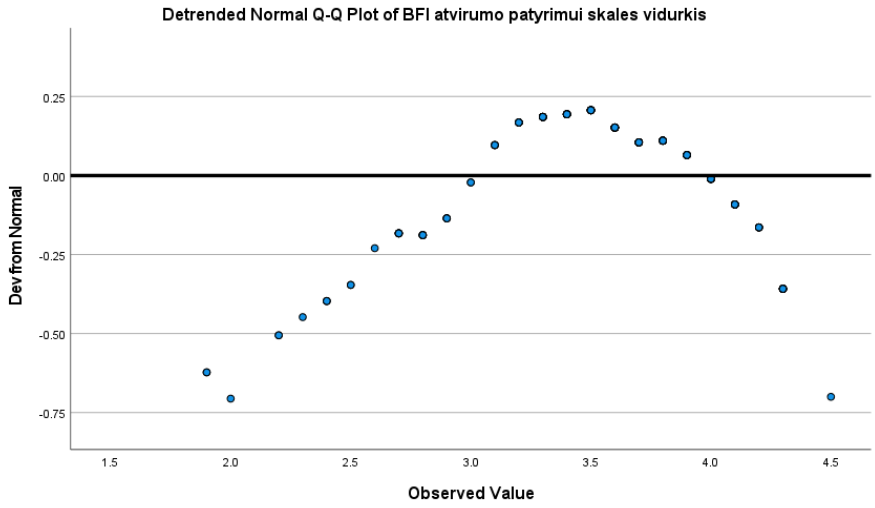

Histogram
Mean = 3.42
Std. Dev. = .766
N = 168
Frequency
25
20
15
10
5
0
1.00
2.00
3.00
4.00
5.00
BFI neurotiskumo skales vidurkis

Normal Q-Q Plot of BFI neurotiskumo skales vidurkis
Expected Normal
2
0
-2
-4
1
2
3
4
5
6
Observed Value

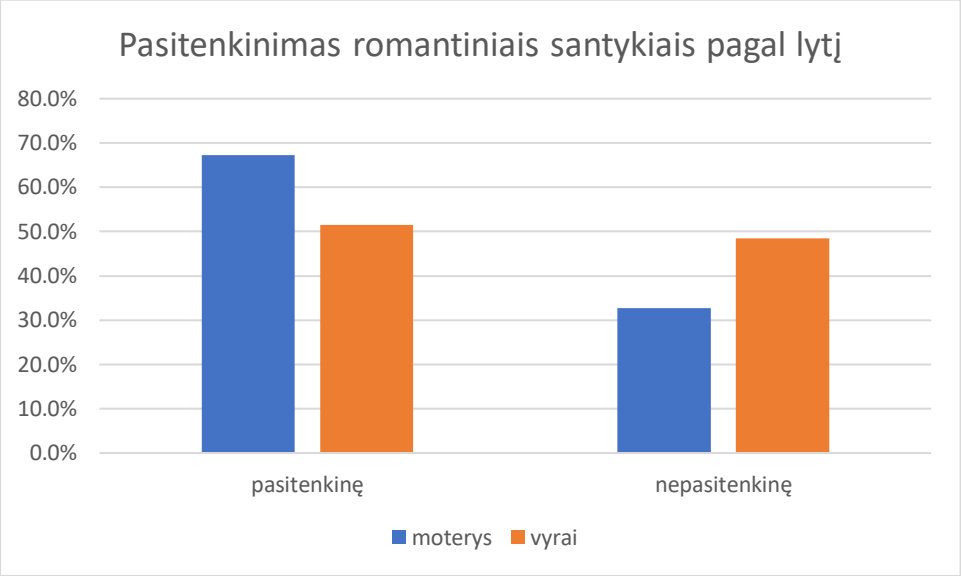

Detrended Normal Q-Q Plot of BFI neurotiskumo skales vidurkis
Dev from Normal
0.10
0.0000
-0.1
-0.2
-0.3
-0.4
-0.5
1
2
3
4
5
Observed Value

Histogram
Mean = 3.52
Std. Dev. = .54
N = 168
Frequency
BFI atvirumo patyrimui skales vidurkis

Normal Q-Q Plot of BFI atvirumo patyrimui skales vidurkis
Expected Normal
Observed Value

Detrended Normal Q-Q Plot of BFI atvirumo patyrimui skales vidurkis
Dev from Normal
Observed Value

6 PRIEDAS

Pasitenkinimas romantiniais santykiais pagal lytį
80.0%
70.0%
60.0%
50.0%
40.0%
30.0%
20.0%
10.0%
0.0%
pasitenkinę
nepasitenkinę
moterys
vyrai